

CULTURA

Fundația Culturală Augustin Buzura

www.revistacultura.ro

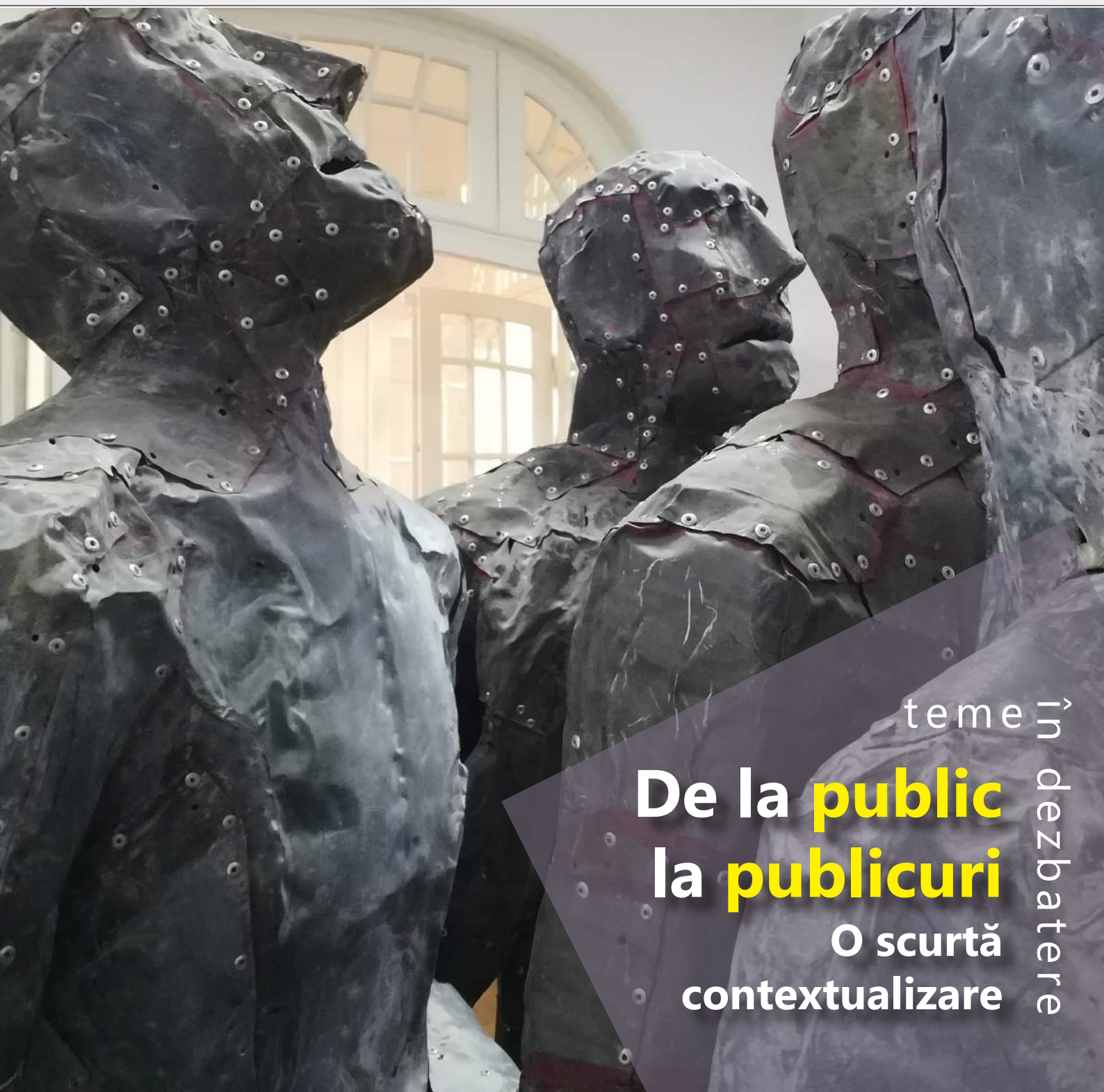
SERIA A IV-A

nr. 1/2018 (583)

editor:
Fundația Culturală
Augustin Buzura
www.augustinbuzura.org

om liber prin cultura
BUZURA
augustinbuzura.org

revistă finanțată
cu sprijinul
Ministerului Culturii și
Identității Naționale

teme în
**De la public
la publicuri** dezbatere
O scurtă
contextualizare

Punct. Și de la capăt.

AUGUSTIN BUZURA

articol apărut în „Cultura”, nr.1 (53), 8 decembrie 2005

Există întrebări la care cei interesați cu adevărat de cultură, implicați sincer în devenirea ei, nu așteaptă răspuns. Printre ele și: de ce, din nou *Fundația Culturală Română* și de ce *Cultura?*, revista pe care o relansăm pe supraaglomerata și totuși monotona piață a publicațiilor. Suntem, firește, conștienți că trăim într-un spațiu geografic și istoric aflat sub zodia începuturilor. Mereu și mereu o luăm de la capăt. Elaborăm și modificăm întruna legi pe care, de altfel, prea puțini le respectă. Nu consolidăm, nu cercetăm experiența țărilor spre care tindem, ci schimbăm. Joc de dragul jocului, proiecte extraordinare care, din păcate, mor de îndată ce au fost anunțate – acesta pare să fie sportul preferat al celor ce răspund de destinele noastre. Nimic nu le este mai străin politicianilor noștri, mai necunoscut decât realitatea. Nu are importanță ce se petrece în lume, ce ar trebui neapărat reținut sau învățat din reușitele atâtor națiuni în economie, politică, administrație, cultură etc. – firescul despre care vorbim neîncetat – le „acceptăm” doar dacă ni se impune din afară și abia când nu mai există nicio cale pentru a-l evita.

În ceea ce ne privește, nu începem, ci vrem să continuăm, de astă dată fără sprijinul statului, o fundație care, până nu demult și cu bani incredibil de puțini, a ținut adeseori locul unor ministere, străduindu-se să le dovedească partenerilor noștri din străinătate că avem o cultură și o civilizație care nu merită să fie ignorate. Încercăm, de asemenea, să continuăm o publicație – *Cultura* – căreia, cu metode dintre cele mai balcanice cu putință, nu i s-a dat șansa să existe și să ajungă la publicul cititor. Cu toate acestea, nu o relansăm împotriva celor ce nu i-au dat dreptul la existență, ci din convingerea că o astfel de publicație este absolut necesară.

Dorim să reluăm dialogul cu numeroșii noștri prieteni și colaboratori din lume, cu românii aflați în avanposturile cunoașterii la mari universități sau centre de cercetări, care au dorit să-și ajute țara chiar și atunci când aceasta le refuza mâna întinsă, cu ei, dar și cu cititorii obișnuiți pe care destinul i-a trimis pe cele mai neașteptate meridiane.

Ne-au fost alături în tristeții și derutanții ani postdecembriști, ne vom strădui în continuare să ne afirmăm și să-i convingem că România are și o altă față, diferită de aceea pe care o arată diletanții și nechemății, atât de numeroși, ce răspândesc în jur intoleranță și ură crezând că au contract cu veșnicia.

Cultura va fi o publicație deschisă oricărui dialog care se va purta în limitele decenței și ale bunului-simț, la antipodul clanurilor, al mentalității tribale încetățenite, din păcate, pretutindeni, în toate mediile, nu numai în mica lume a culturii. Nu putem trece cu vederea faptul că adevăratele elite nu sunt încă pe locurile potrivite, așa încât, în această epocă a supleanților, a celor recrutați de pe ecranele televizoarelor, în spațiul nostru geografic și spiritual au găsit teren fertil subcultura, kitsch-ul, prostul-gust, falsele modele, tendințele și curentele literare în alte părți demult eșuate. Iar în condițiile în care statul nu reușește sau nu dorește să sprijine cum s-ar cuveni *Cultura*, învățământul și Sănătatea, viitorul comunității noastre nu este generator de mare optimism, motiv pentru care nu vom putea face abstracție de politică. Legile și statutele fostei *Fundații Culturale Române* și ale *Institutului Cultural Român* interziceau politica și noi am avut candoarea să le aplicăm în litera și spiritul lor. Nu ne-am înregimentat niciodată în vreun partid, dar am înțeles să respectăm instituțiile și autoritățile statului liber alese, drept pentru care, neprietenii sau aflătorii în treabă ne-au trecut fie într-o tabără, fie în alta, tocmai pentru că ei înșiși nu concepeau să fie liberi, fără stăpân. Erai democrat etc, etc, doar dacă solfegiai partitura ce li s-a dat și lor. La fel sunt și azi, nu suportă să știe că nu toți le seamănă, că nu toți au aceeași grupă sanguină. Într-o țară condusă după editoriale, *talk-show*-uri și sondaje, unde există mai mulți inventatori de roți decât rotari, vom încerca să rămânem noi înșine. Politica noastră va fi cea a bunului-simț, a respectului pentru valoare, dialog și cultură. Nu știu dacă vom reuși să schimbăm ceva, dar vom spune exact ce credem, ca și cum numai de noi ar depinde adevărul, dreptatea și demnitatea, din nefericire mereu ignorate. Firește, nu am uitat nicio clipă concluzia la care ajunsese marele biograf al românilor, I.L. Caragiale: *Suntem cum suntem și teamă mi-e că tot așa vom rămâne*. Personajele lui, ceva mai degradate, le întâlnim pretutindeni, pe orice palier al vieții sociale. Dar, cu toate acestea, credem în șansa *Culturii*. Altfel nici nu am încerca să ducem mai departe și să punem în centrul preocupărilor noastre cele câteva idei care merită orice sacrificiu. Dacă nu vom reuși, vom intra în firească, adică în zodia sub care ne-a așezat, pentru nu știu ce păcate, istoria... ■

editorial

Cultura merge mai departe...

ANAMARIA MAIOR-BUZURA

Există în familia Buzura o vocație a începuturilor, a acelor permanente provocări, deopotrivă dificile și sublime, de a rostogoli bolovanul de la poale spre vârful muntelui. Am trăit nu o dată acest sentiment al începutului și reînceputului, privind spre frământările, munca, sacrificiul și încrâncenarea tatălui meu. L-am văzut adesea trist, îngândurat, apăsător, furios, dar niciodată renunțând, ci mai degrabă acceptând să poarte o permanentă și istovitoare bătălie cu limitele și limitările. Conștienți că purtăm pe umeri nobila povară a unei datorii morale, dorim să continuăm o parte din proiectele pe care Augustin Buzura le-a demarat, le-a dezvoltat și pentru care s-a luptat, adesea aproape singur.

E un prezent în care mediocritatea, pseudo-valoarea, kitsch-ul se ambalează strălucitor și sunt prezentate cu zgomot și fast drept virtuți, valori și modele de urmat. Augustin Buzura ar fi taxat cu virulența-i cunoscută toate acestea, așa cum a făcut o viață, asumându-și toate riscurile. Noi nu putem rămâne impasibili, gândindu-ne doar la cum ar fi făcut-o el.

De aceea, dorim ca, prin Fundația Culturală *Augustin Buzura*, să continuăm un ideal, un vis, o luptă. Evident, cu instrumentele pe care le avem noi. Și ce avem? Avem drept moștenire o operă masivă precum Munții Maramureșului pe care Augustin Buzura îi iubea și-i cunoștea dinlăuntru și dinafară,

un model de rezistență prin cultură și de energie umană și sufletească greu de încăput în cuvinte, un profund și de neclintit discurs etic. Toate acestea sunt temelia pe care vom construi, luându-ne alături oameni cu care să putem muta munții, dacă va fi cazul. Vom promova și vom sprijini excelența și vom ignora ostentativ non-valoarea, conștienți că doar educația și cultura ne pot salva ca oameni, ca națiune, ca istorie.

În 21 septembrie, Fundația Culturală *Augustin Buzura* și-a prezentat proiectele în cadrul primei ediții a Galei Premiilor FCAB, iar relansarea revistei *Cultura* este port-stindardul acestor proiecte. Relansăm revista *Cultura* din convingerea că, pe piața publicațiilor din România, unde criteriile valorice țin mai degrabă de proximitate, de viteza de prezentare a unor pseudo-știri și pseudo-evenimente decât de calitate, o asemenea publicație este necesară. Ea poate reprezenta un spațiu deschis dialogului cultural, derulat în limitele bunului-simț, pentru ființarea căreia merită să luptăm cu argumentele decenței, ale competenței și ale onestității. Știm că drumul nu va fi simplu, pentru că viața publicațiilor e întotdeauna pusă sub semnul întrebării din pricini financiare. Dar, pentru că tot avem vocația începuturilor... mai avem și vocația luptei până la capăt.

Și dacă, în decembrie 2005, la relansarea revistei *Cultura*, Augustin Buzura spunea: „Punct. Și de la capăt...”, în octombrie 2018, Fundația Culturală *Augustin Buzura* spune: „*Cultura* merge mai departe...”. ■

EDITORIAL

ANAMARIA MAIOR-BUZURA

Cultura merge mai departe... / 3

TEME ÎN DEZBATERE

CARMEN CORBU

De la public la publicuri. O scurtă contextualizare / 5

FABRICILE DE CULTURĂ

c@rte în sate / 16

CRONICĂ

EMANUEL MODOC

Trip-uri, șlagăre
și câteva poeme erotice / 18

NICU ILIE

Epopeea NAG. A New Hope / 20

GABRIELA LUPU

„Dănilă Prepeleac” sau *success story*,
varianta moldovenească / 26

CONTRIBUȚII

VIRGIL ȘTEFAN NIȚULESCU

arhipelagul muzeelor // O dilemă a
corectitudinii politice / 28

DORU MĂRGINEANU

Ceasul nostru intern și reflecții
colaterale la un Premiu Nobel / 30

IOAN LAZĂR

Cinematograful clasic și virtuțile și
servituțile „erei numericului” / 34

GALA AUGUSTIN BUZURA

DANA G. BUZURA & MIHAI-ADRIAN BUZURA

Fundația Culturală Augustin Buzura
sau încrâncenarea de a merge mai
departe / 36

ILUSTRAȚIA DE NUMĂR:

Lucrări ale artistului AUREL VLAD.

www.revistacultura.ro

Publicație editată de
Fundația Culturală
Augustin Buzura

Președinte:

ANAMARIA MAIOR-BUZURA

Coordonator editorial:

ANA-MARIA VULPESCU

Art Design:

NICU ILIE

Machetare:

VIZUAL GRAFICANTE PUNCT RO

Manager de proiect:

CARMEN CORBU

Adresa:

STRADA ION CREANGĂ, NR. 15-17,
SECTOR 5, BUCUREȘTI

E-mail:

cultura.fcab@gmail.com

ISSN 2285 – 5629

ISSN-L 1584 – 2894

Această ediție utilizează fotografii
realizate de echipa redacțională.
Imaginile din secțiunea Cinema sunt preluate sub
licență Creative Commons din următoarele surse:
Wikimedia.

Revista CULTURA
promovează diversitatea de opinii,
iar responsabilitatea afirmațiilor făcute
în cuprinsul ei aparține autorilor articolelor.

teme în dezbatere

De la public la publicuri

O scurtă contextualizare

DOSAR REALIZAT DE CARMEN CORBU

Din 2005, anul în care a apărut prima cercetare asupra consumului cultural la nivel național, fiecare set de cifre publicate a stârnit controverse. Toată lumea s-a supărat pe toată lumea. Infrastructura culturală pe audiență, audiența pe opțiunea de cercetare, conservatorii pe moderniști, moderniștii pe elite, elitele pe consumeriști, consumeriștii pe promotori, promotorii pe creatori. Toate aceste tensiuni, care se activează cu periodicitatea apariției

datelor statistice, țin la distanță eventuale încercări de a aborda fenomenul cultural cu instrumente mai puțin filosofico-filologice. Pe scurt, actul artistic e un dat și nu un produs optimizat pentru vânzare. Fără discuție. Dar? Mai departe? Este nevoie, totuși, de o audiență. Dicționarul se încapățânează să nu accepte forma „publicuri”, iar cei din domeniul comunicării sunt tratați drept ignoranți când operează cu termenul. Pentru ei nu există un singur fel de public, ci mai multe, fiecare având profiluri diferite, interese diferite, comportament diferit, reacții diferite etc. Disputa din jurul defectivului de plural este ea însăși e un descriptor, o marcă a rezistenței fiecărei părți în jurul aceluși colaps al modelului romantic invocat de Lipovetsky.

Publicul. Sensuri, idealuri, motivații

Într-o lume a hiper-alegerii, consumatorul de produse culturale urmărește cu relativă ușurință acel tip de conținut care îl interesează. Audiențele tind să se nișeze și sunt caracterizate de dimensiuni din ce în ce mai mici. Rețelele sociale au stimulat apariția unei economii digitale bazate pe comunități, în cadrul căreia încrederea în propria selecție și în prieteni este mai mare decât în publicitate sau în recenziile din presă (1% pentru fiecare dintre acestea din urmă, în cazul cărților, potrivit unui studiu realizat de IRES în 2001 în România). Și, atunci, cine, cui și cum vorbește? Pornind de la tradiționala segmentare a publicului în funcție de caracteristicile socio-demografice (vârstă, educație, venituri), specialiștii în marketing și comunicare au trecut la profilarea psihografică, set de concepte care, deși devin și ele între timp tradiționale, ar putea să fie de un mai mare folos în ofertarea produselor culturale. Până la urmă, dacă la Național e montarea lui Yuri Kordonsky după „Romeo și Julieta”, nu-i totuna dacă ai în sală un „counter culture”, un „traditional blue collar” sau un „upper conservative” (afirmația poate fi verificată, dar am intra din nou în jocul cercetării sociale). Spun specialiștii în „Values, Attitudes & Lifestyles System” că, de exemplu, cei din „socio-critical segment” preferă filmele independente și nu sunt deloc interesați de ce spun cei din jur, un „upper conservative” nu vrea schimbare în nimic, un „upper liberal” participă la modelarea continuă a societății, un „traditional blue collar segment” tânjește după sentimentul apartenenței la o comunitate. Pare că pariul în consumul cultural, în acest moment cel puțin, ar fi pe „social climbers”, dar nu e clar dacă asta e bine sau e rău. Asupra publicului din România au fost realizate puține studii bazate pe stilul de viață, pe acea cartografiere psihografică în funcție de structura psihologică. Pentru a identifica tipuri de receptivitate la anumite oferte sau mesaje, scurta istorie a rezultatelor ar putea explica multe din cifrele barometrelor, sau, cel puțin, ar mai atenua tensiunea creată pe marginea lor.

1999, un studiu realizat de Daedalus Consulting

Cercetarea asupra stilurilor de viață din România a făcut parte dintr-un program lansat de Leo Burnett în Europa Centrală și de Est. Studiul s-a desfășurat în 8 țări din Europa Centrală și de Est și în Germania ca etalon. Cercetarea a folosit metodologia VALS, o tehnică destinată identificării motivației primare care poate determina sensurile pe care le dă individul sinelui și lumii înconjurătoare și a resurselor de care acesta dispune. Potrivit teoriilor care stau la baza acestui concept, cei ce sunt motivați de idealuri se ghidează în viață după cunoștințele acumulate și după principii, iar cei ce sunt motivați de exprimarea sinelui caută activități sociale, varietate și risc. Valori precum încrederea de sine, intelectualismul, inovativitatea, impulsivitatea sunt dimensiuni ale personalității care, împreună cu determinanții demografici, constituie setul de resurse ale individului. Modelul VALS (Values, Attitudes & Lifestyles System) a fost conceput în 1989 de Stanford Research Institute. În cadrul cercetării efectuate asupra stilului de viață în România au fost măsurate următoarele seturi: Valori și principii, Filosofie de viață și atitudini morale, Percepția asupra succesului, Lumea dorită, Atitudini față de familie, Moduri de abordare a relațiilor cu alți membrii ai familiei, Roluri jucate în cadrul familiei, Satisfacția muncii, Atitudini față de muncă, Perspective de carieră, Activități curente și de petrecere a timpului liber, Alocarea timpului pentru activități curente, Activități de petrecere a timpului liber, Motivații de petrecere a timpului liber, Interese și tendințe politice, Conștiința politică, Percepția asupra schimbării, Nivelul de stres și factorii generatori de stres, Acțiuni pentru a face față schimbării, Atitudini față de trecut, prezent și viitor, Consumul de media, Atitudini față de diferite canale de media, Stil și modă, Sănătate, Educație și limbi străine, Lideri mondiali, Obiceiuri locale, Obiceiuri de cumpărare.

România 1999. Rezultatele studiului „Values, Attitudes & Lifestyles System”

Au fost identificate 3 categorii de stiluri de viață, incluzând 8 segmente.

1. Stilul de viață orientat spre trecut: Supraviețuitorii (19%) și Tradiționaliștii Pasivi (21%)

Supraviețuitorii sunt mai degrabă bărbați decât femei, au venituri reduse și educație precară. Se simt excluși din societate, consideră că cei mai buni ani a lor au trecut odată cu perioada comunistă. Au nostalgia locurilor de muncă stabile, a unei vieți liniștite și a sprijinului asigurat de stat. Sunt persoane interiorizate, nesociabile, consideră că viața este întunecată, plină de dezamăgiri și eșecuri. Ignoră valorile morale, evită să muncească prea mult, dar aspiră să ajungă foarte bogați. Supraviețuitorii sunt împotriva unei educații prea înalte, o consideră un capriciu care nu aduce mari beneficii.

Tradiționaliști pasivi sunt mai mult bărbați decât femei și au predominat un nivel de educație scăzut și venituri mici. Au o viață fără multe pretenții, nu prețuiesc nici educația și nici cultura. Principalul lor scop în viață este acela de a avea o familie unită și de a crește copiii, pe care insistă că vor să îi vadă realizați. Copiii trebuie să fie supuși, ascultători și să perpetueze bunul nume al familiei. Sunt modești, nu sunt interesați de modă și stil. Asociază muncii stres și insatisfacție și se simt nesiguri în legătură cu locul de muncă. Pentru ei, orice schimbare este un factor de stres suplimentar, iar vremurile vechi erau mai bune, în timp ce viitorul este o amenințare. Inerția și pasivitatea sunt caracteristici principale.

2. Stilul de viață orientat spre prezent: Atemporalii (12%), Familiștii Tradiționaliști (7%) și Familiștii Sofisticați (10%)

Atemporalii sunt mai degrabă bărbați decât femei, locuiesc mai degrabă în mediul rural și au nivel scăzut de venit și de educație. Sunt preocupați în general de lucruri din realitatea imediată și visează la o viață prosperă și liniștită. Atemporalii evită creativitatea și aventura și nu sunt persoane curioase. Nu sunt seduși de realizările profesionale și nu își doresc funcții de conducere. Muncesc mult (adesea peste 10 ore pe zi) pentru a asigura bunăstarea gospodăriei. Se simt aproape de natură și preferă activitățile în aer liber. Au un optimism moderat față de viitor, având ca punct de stabilitate credința în Dumnezeu.

Familiștii tradiționaliști sunt mai degrabă femei decât bărbați, trăiesc în mediul urban, cu venituri medii și mari și educație medie și superioară. Familia este cea mai importantă sursă de fericire și cel mai bun refugiu împotriva problemelor de serviciu și a altor probleme sociale. Aici își petrec și cea mai mare parte a timpului liber. Familiștii tradiționaliști au valori ca respectul pentru cei vârstnici, moralitatea, cinstea, iar munca este un aspect important pentru ei. Le place să fie la curent cu ceea ce se întâmplă în jur, citesc cu regularitate ziare și reviste și acordă o mare atenție educației copiilor lor.

Familiștii sofisticați sunt mai degrabă femei decât bărbați, au educație superioară, dețin un venit mediu spre mare și provin din mediul urban. Pentru ei schimbarea este o provocare, o oportunitate de a-și lărgi orizontul de cunoștințe. Sunt empatici, implicați în problemele sociale și interesați de politică. Au o perspectivă modernă asupra relațiilor de familie și o privire rezonabilă asupra împărțirii responsabilităților în cadrul acesteia. Dedică timp și resurse într-o măsură semnificativă consumului de carte, teatru, concerte simfonice, operă și se uită zilnic la televizor. Pentru ei, valorile morale și credința sunt factori de stabilitate opuși incertitudinii viitorului și stresului creat de aceasta. Sunt angajați fideli, se concentrează asupra prezentului, încearcă să rezolve probleme imediate și manifestă un optimism moderat.

3. Stilul de viață orientat spre viitor: Aspiranții (10%), Imitatorii (9%), Ambițioșii (12%)

Aspiranții sunt bărbați și femei în proporții egale, de multe ori încă necăsătoriți, cu educație medie și superioară și un venit mediu și mare. Se bucură de poziții profesionale confortabile și stabile, totuși urmăresc promovări sau chiar intrarea în afaceri pe cont propriu. Fără a avea prea mult timp liber, se întâlnesc cu prietenii, fac exerciții pentru a se menține în formă, merg la filme sau fac diverse cursuri. Sunt tentați de creativitate și aventură și sunt mari consumatori de televiziune, radio, ziare și reviste. Sunt mulțumiți de viața lor și sunt încrezători în viitor.

Imitatorii sunt mai degrabă bărbați, tineri, în marea majoritate necăsătoriți. Provin din familii cu venituri mari și sunt dinamici și independenți. Trăiesc fără griji, încercând să se distreze cât mai mult. Sunt conștienți de statutul lor, se îmbracă nonconformist, vor să trăiască totul la maximă intensitate, ies cu prietenii în baruri, restaurante sau discoteci. Iau parte la evenimente sportive sau la concerte. La prima vedere par rebeli, dar sunt dornici să muncească mult și să studieze pentru a-și consolida cariera. Îi încântă schimbarea, sunt foarte optimiști și nu se îndoiesc că vor reuși în viață.

Ambițioșii sunt în egală măsură bărbați și femei, de regula necăsătoriți, au educație medie și superioară și venituri medii. Sunt oameni independenți și activi, care luptă pentru o poziție mai bună în viața și în societate. Sunt în căutarea provocării și a experimentelor. Își urmăresc interesele cu perseverență și vânează în permanență noi oportunități în cariera. Investesc în propria imagine, și sunt dispuși să-și îmbunătățească permanent cunoștințele și pregătirea extraprofesională. Își fac prieteni cu ușurință și obișnuiesc să iasă cu ei în fast-food-uri, baruri, discoteci sau săli de gimnastică. Se uită la televizor, participă la jocuri cu prietenii, doresc să fie recunoscuți ca deschiși, creativi și inteligenți.

2007. O cercetare realizată de Experian & Geo Strategies

Un alt studiu privind stilurile de viață ale românilor a fost realizat în 2007 de compania Strategie, folosind clasificarea MOSAIC. Metoda de cercetare, dezvoltată de Experian – un grup specializat în soluții informaționale globale cu o experiență, la vremea respectivă, de peste 20 de ani în segmentarea internațională – se bazează pe teoria conform căreia oamenii trăiesc printre alți oameni care au caracteristici demografice, stil de viață și aspirații asemănătoare cu ale lor. Pentru a dezvolta cercetarea din România, Experian & Geo Strategies au colaborat cu unii dintre cei mai experimentați demografi și psihologi ai consumului, iar MOSAIC este o clasificare care oferă o cartografiere detaliată a caracteristicilor socio-demografice, a stilului de viață, psihologiei, culturii și comportamentului populației din România.

România 2007. Rezultatele studiului MOSAIC

Studiul indică prezența a 10 segmente de populație, cu aproximativ 45 de sub-segmente.

Grup A – Simboluri ale succesului

Sunt oameni care fac parte din elita societății românești, au venituri mari și locuiesc în cartiere de lux din București. Au studii superioare, lucrează în instituții guvernamentale și companii de top. Au relații puternice, iar nivelul de educație este foarte ridicat. O caracteristică a statutului lor este bogăția și lipsa timpului liber. Cu toate acestea, ei au convingeri și valori solide. Membrii mai în vârstă ai grupului, care fac parte din comunitățile culturale, academice și politice, sunt mai conservatori în ceea ce privește alegerile pentru bunurile de consum zilnice. Cei mai tineri, influențați de cultura din vest, tind să fie mai interesați de activități cosmopolite și călătoriile în străinătate. Foarte competitivi și conștienți de imaginea lor publică, cheltuiesc foarte mult și achiziționează proprietăți și obiecte de artă și, mai nou, acțiuni în companii private.

Grup B – Oportunitate și dinamism

Sunt oameni cu foarte motivați și foarte dinamici, au aspirații și spirit întreprinzător, locuiesc în zone turistice cu rețele de transport bine dezvoltate. Au venituri ridicate și un standard de viață confortabil. Au o educație relativ bună și multe relații. Membrii acestui grup sunt angajați în domeniile care s-au dezvoltat în ultimii ani, și anume transport, logistică, construcții, vân-

zări cu amănuntul sau servicii. Sunt foarte competenți și fie sunt angajați într-o companie, fie își încep propria afacere. Gusturile și preferințele reflectă nivelul atins în dezvoltarea personală, care variază de la ostentație la eleganță discretă. Generațiile mai în vârstă au un stil mai conservator, cei mai tineri având preferințe cosmopolite, fiind adepții unui stil internațional.

Grup C – Prosperitate regională

Sunt oameni cu educație, proprietari ambițioși ai unor mici afaceri și furnizori de servicii, care locuiesc în cartierele centrale din marile orașe ale țării. Grupul este format în mare parte din oameni activi, cu studii superioare și foarte activi în domeniul cultural. Tipice pentru acest grup sunt familiile cosmopolite restrânse, dar și tineri necăsătoriți, cu o oarecare diversitate etnică. Sunt oameni independenți, foarte motivați și bine adaptați la noua structură economică și socială. Afișează un aspect modern și acest fapt este ilustrat de alegerile și obiceiurile lor în ceea ce privește consumul. Au o etică a muncii dezvoltată, rezultată din dorința de a-și putea permite achiziționarea unor case cu un confort ridicat, mașini mai bune și produse de ultimă generație.

Grup D – Clasa de mijloc urbană

Grupul include oameni de diferite niveluri sociale și profesionale, oameni maturi activi și vârstnici. Clasa de mijloc cuprinde un spectru variat de tipologii sociale, de la profesioniști educați și ambițioși la muncitori cu pregătire și așteptări reduse. Membrii acestui grup locuiesc în zonele urbane și își desfășoară activitatea în diferitele industrii și servicii în curs de dezvoltare. Nivelul lor de educație este ridicat, sunt mai puțin ambițioși și au obiceiuri de consum mai modeste și mai conservatoare, fiind consumatori foarte atenți, interesați de calitate și preț. O parte din banii câștigați sunt depuși la bancă, membrii grupului apelând la credite bancare pentru achiziționarea unei proprietăți sau a unei mașini noi.

Grup E – Viața industrială

Grupul este alcătuit din familii care lucrează din greu în sectorul industrial și care locuiesc în orașele din provincie sau în zonele marginale ale marilor orașe. Este cel mai numeros grup și are două sub-grupe distincte: unul care evoluează pozitiv, către Clasa de mijloc, și altul care asimilează mai greu schimbările care au loc în societate. Demografia acestui grup este mixtă, predominând totuși oamenii maturi care au un loc de muncă. Familiile sunt de mărime medie, având doi sau trei copii. Nivelul de educație este mediu, dar există un procent mic al absolvenților de facultate care își desfășoară activitatea în principal în domeniul tehnic. Unii membri mai ambițioși, au chiar și o a doua slujbă pentru a suplimenta veniturile familiei. Nu sunt la fel de receptivi la schimbare ca celelalte grupuri urbane, iar preferințele lor politice tind către stânga, această atitudine conformistă fiind prezentă în multe din aspectele vieții lor zilnice. Bugetul poate să facă față doar nevoilor zilnice și cu greu acoperă plata utilităților.

Grup F – Provincialul cumpătat

Sunt oameni mai săraci, cu orizonturi limitate, din orașele din provincie. Se confruntă cu o creștere majoră a ratei șomajului și o scădere a standardului de viață. În general, predomină persoanele mature care au un loc de muncă, dar există și un număr mare de pensionari care nu au un rol activ în economia locală. Nivelul de educație variază de la scăzut la modest. Standardul de viață al acestui grup este sub media pe țară, iar veniturile mici de-abia le permit să își plătească cheltuielile de întreținere. Au condiții de viață modeste, locuiesc în apartamente al căror confort este scăzut sau în case situate în zone semiurbane. Etosul acestor oameni variază mult, de la dinamism la lipsa ambiției, iar alegerile sunt limitate de lipsa resurselor

financiare. Consumul este bazat pe nevoi elementare, doar bunurile indispensabile fiind achiziționate în mod regulat.

Grup G – Viața la țară

Grupul include generații tinere și vârstnice care locuiesc în sate tradiționale sau în mici zone industriale. Nivelul de educație este scăzut, foarte rar au studii liceale, câștigurile sunt foarte mici. În general, viața lor cotidiană se concentrează mai mult pe activitățile în gospodăria proprie, ceea ce duce la asigurarea unor condiții de viață rezonabile, oamenii făcând eforturi pentru a-și îmbunătăți confortul. Grupul încă mai păstrează valorile morale tradiționale de la țară, fiind conservator în privința achizițiilor care îmbunătățesc viața și ușurează munca. Consumul este relativ scăzut în ceea ce privește bunurile zilnice și datorită faptului că își asigură singuri unele produse.

Grup H – Satul truditor

Este grupul familiilor numeroase care locuiesc în comunități mici de etnie mixtă, duc o viață grea și găsesc cu dificultate o slujbă. Veniturile sunt foarte scăzute, iar șomajul și condițiile de subzistență sunt frecvente. Acest grup este format din oameni care dețin mici proprietăți moștenite, case (construite de ei înșiși) și animale. Duc un trai modest și se întrețin lucrând pământul, făcând diferite servicii mărunte sau prestând diverse slujbe temporare și trăind în case mici, cu utilități minime. În general, nivelul de educație este foarte scăzut, cei mai mulți terminând doar școala primară și rareori gimnaziul. Acești oameni consumă numai bunuri și servicii de bază, datorită veniturilor foarte mici, sub media pe țară, iar condițiile de viață sunt cele elementare. Ei își asigură singuri hrana, iar deplasările până la cel mai apropiat oraș sunt rare.

Grup I – Bătrâni și săraci

Grupul, predominant rural, cuprinde oameni care trăiesc în sate așa-zise „capsule ale timpului” și este al doilea grup ca întindere în România. În general, sunt comunități foarte restrânse, poziționate de cele mai multe ori departe de marile aglomerări urbane. Tipul lor variază de la unele mai înstărite și izolate, până la cele mai sărace, din Moldova. În grup, predomină vârstnicii, mai ales în localitățile de unde cei mai tineri au plecat la muncă în străinătate. Nivelul de educație este foarte scăzut, având, în general, doar școala primară, iar mulți nu au nici un fel de educație. Majoritatea lucrează în agricultură sau fac activități rurale tradiționale, menținându-se la un nivel de supraviețuire, iar mulți sunt șomeri. Condițiile de viață sunt, în general, foarte scăzute, rata sărăciei fiind cu mult peste media pe țară, casele sunt rudimentare. La fel de rudimentare sunt și mijloacele necesare cultivării pământului. Oamenii trăiesc de azi pe mâine, iar consumul lor este limitat la nevoile traiului zilnic.

Grup J – Uitați de lume

Sunt comunități rurale sărace care supraviețuiesc cu greu din agricultura de subzistență. Grupul are o structură dezechilibrată datorită plecării forței de muncă în zonele urbane sau în străinătate, în urmă fiind lăsați doar cei bătrâni și cei foarte tineri. Nivelul de educație este cel mai scăzut din țară, mulți dintre ei terminând doar școala primară, iar alții neavând nici un fel de educație. Condițiile de viață sunt elementare, lipsesc adesea utilitățile de bază, cum ar fi accesul la drumuri și apă curentă. În grup, valorile morale tradiționale au un rol important, iar relațiile sociale sunt foarte strânse, bazate pe încredere. Nu se poate vorbi despre consum în cadrul acestor comunități care, deseori, se luptă să supraviețuiască.

2006. Schema lui Radu Mălureanu

Schema socio-tipurilor de consum cultural a fost realizată de sociologul Radu Mălureanu pe baza rezultatelor extrase din Barometrul de Consum Cultural din 2006 și include un set de 11 categorii ale căror denumiri au accente ușor parodice. Criteriile de elaborare a tipologiei au fost: consumul calitativ al produselor culturale extras din frecvența activităților culturale, investițiile făcute în satisfacerea nevoilor culturale, cunoașterea ofertei culturale, percepțiile asupra accesului la oferta culturală și gusturile culturale, indicatori de timp liber și investițiile în infrastructură privată de consum cultural.

Tinerii consumatori în cheie parodică. 2006

Nevoiașul

Este tânărul care pune accent pe importanța unei infrastructuri bine dezvoltate, deși nu exprimă o dorință clară de a o utiliza. Majoritatea membrilor acestui grup ascultă muzică ușoară, pop, nu citesc cărți sau citesc foarte rar.

Tradiționalistul

Este reprezentatul unui grup care se caracterizează în principal prin lectură. Are un venit ridicat și slujbe cu prestigiu la nivel social, de regulă lucrând în educație sau domenii conexe.

Utilitaristul

Este tânărul care consumă ceea ce consideră că îi folosește pentru a își atinge mai multe scopuri. Cumpără și citește cărți de specialitate și are gospodăria bine dotată din punct de vedere tehnologic.

Sociabilul

Este tânărul care merge la teatru, la cinema și la muzee pentru că merge cu alți indivizi și socializează cu aceștia. Preferă acele activități care presupun relaționarea cu ceilalți, în detrimentul lecturii de unul singur sau al vizionării unor filme în spațiul domestic.

Pasivul

Este exponentul grupului consumator de programe TV, în special de talk-show-uri și emisiuni de divertisment. În preferințele lui se înscriu manelele și muzica ușoară românească.

Poliglotul

Este un cumpărător de cărți, atât de specialitate cât și de beletristică, deține bunuri de tip cultural și albume de artă, dicționare și enciclopedii. Frecventează și bibliotecile.

Jucăușul

Tânărul este adeptul noilor tehnologii și petrece mult timp liber la calculator. Este, cel mai probabil, student sau elev și nu are un venit propriu.

Devoratorul

Este tânărul caracterizat de un comportament de snob, desfășoară activități de genul mersului la teatru și operă. În același timp, consumă și elemente de cultură așa-numită „de masă”: ascultă muzică populară și se uită mult la TV.

Colecționarul

Este reprezentantul unui grup care investește în bunurile culturale. Are un venit care îi permite, în baza unei educații superioare, în majoritatea cazurilor. Este, totodată, tipul religios.

Lenesul

Este tânărul care declară că nu desfășoară activități culturale din lipsă de interes. Are educație medie și venituri medii.

Activistul

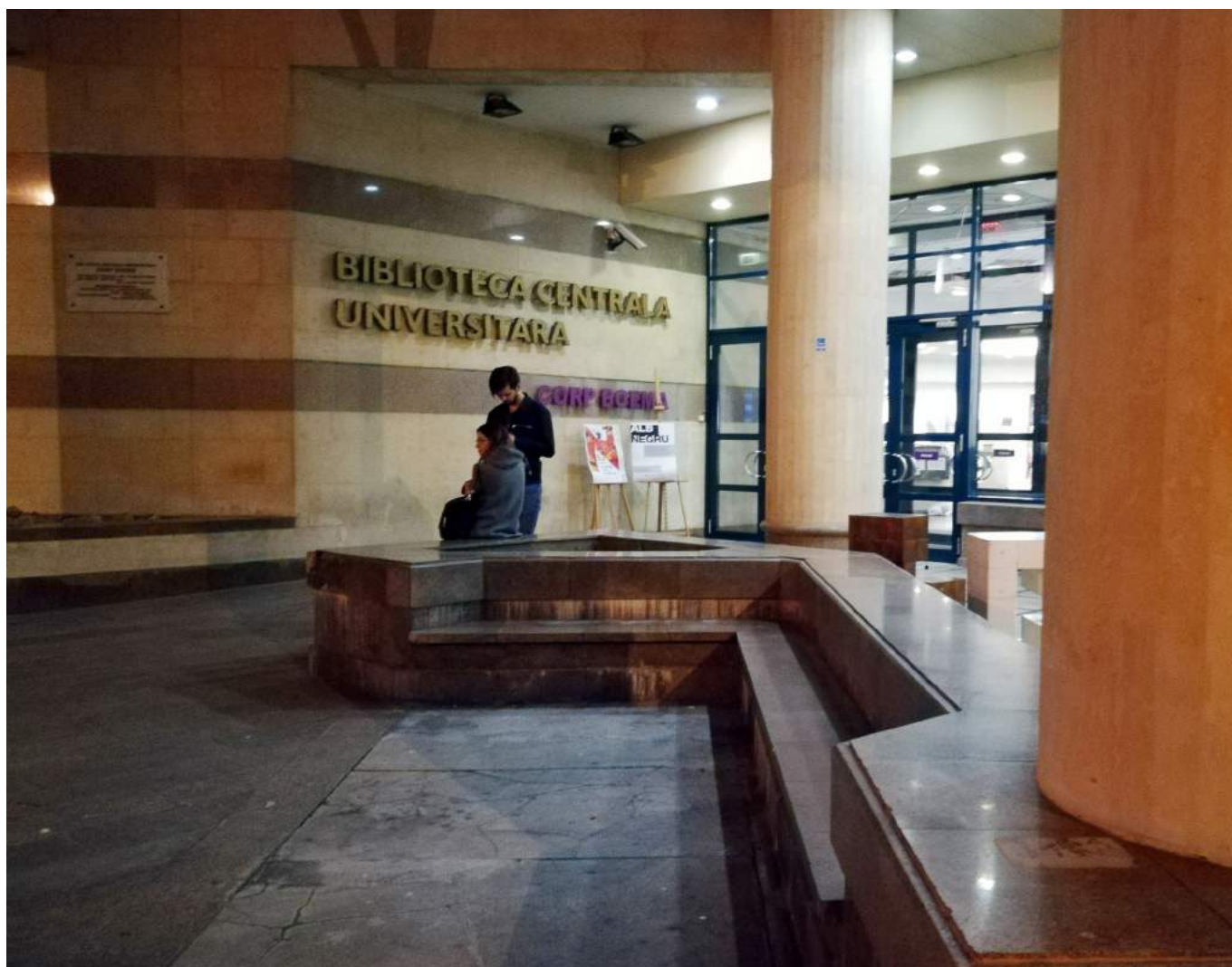
Face parte din grupul celor care frecventează cenacluri literare și cluburi artistice. Este adeptul valorilor tradiționale, în sensul că preferă clasicii și prezintă atașament față de bunurile de patrimoniu.

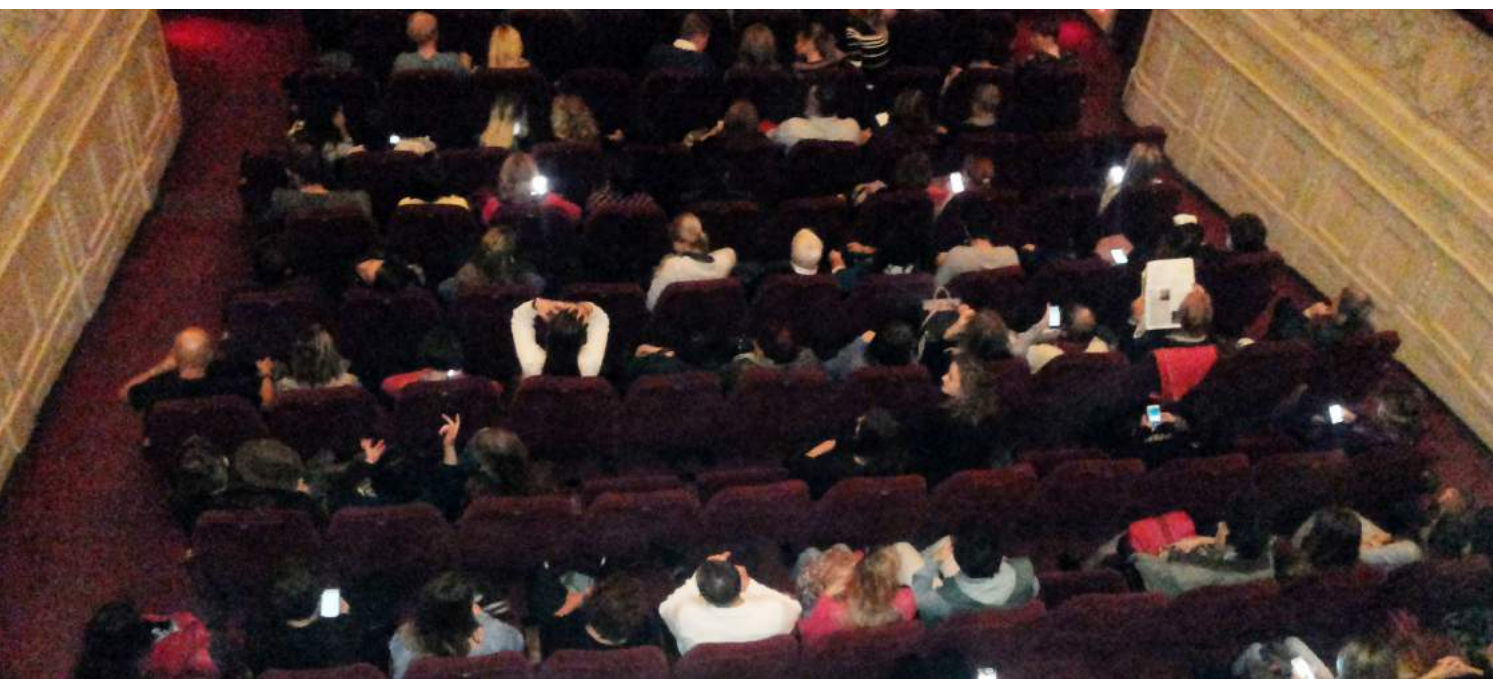
Timpul liber. Și constrângerea de a nu-l cheltui în pură pierdere

Un studiu din revista „Calitatea Vieții”

In revista „Calitatea Vieții” (numărul 3/2017), Cristina Leovaridis și Roxana Antimiu publică, sub titlul „Modalități de petrecere a timpului liber pentru tinerii din țara noastră”, un material din care reiese că acest timp liber nu prea există. Spun autoarele că Institutul de Cercetare a Calității Vieții atrage atenția asupra relativității definiției timpului liber, relativitate determinată de valorile fiecărui individ: „O zi obișnuită se împarte între serviciu (unde este

cazul), treburi gospodărești – inclusiv obligațiile familiale – și timpul dedicat propriilor interese. Este dificil să trasăm o graniță clară între aceste capitole: unele persoane își definesc viața prin prisma carierei, fiind foarte probabil ca mare parte din preocupările în afara orelor de serviciu să vizeze dezvoltarea în acest plan; unele persoane valorizează foarte mult familia și ar face orice pentru a-și petrece mai mult timp cu rudele și copii; alte persoane au anumite pasiuni fiind pregătiți să și

Le satisfacă cu prioritate, lăsând în plan secundar alte roluri sociale. (Mărginean și Precupețu, 2011: 68)”. Citând mai mulți autori, realizatoarele studiului insistă pe funcția estetică-distractivă care, prin „consumul intelectual” – lectură, filme, spectacole de teatru, operă, concerte – determină o stare de spirit armonioasă a individului. Numai că, activitatea profesională, via resurse materiale, este cea care influențează alegerile în ceea ce privește modul de consum al timpului liber. Că timpul liber nu e tocmai liber (sau, cel puțin, nu în sensul de „liber să fie cheltuit în pierdere”) o dovedește și acceptiunea de folosire profitabilă profesional dată câteva rânduri mai jos: „persoanele cu studii medii dețin o pondere mult mai ridicată de satisfacție, de mulțumire cu privire la modul de utilizare a timpului liber, pe când persoanele cu studii superioare exprimă o satisfacție mai scăzută; acest lucru poate fi explicat prin faptul că timpul liber îndeplinește funcțiile de relaxare, dar și de autorealizare în planul carierei (Zamfir și Rebedeu, 1989)”.

Din același material mai este de reținut și un set de date extrase dintr-un raport al Fundației Europene pentru Îmbunătățirea Condițiilor de Viață și de Muncă (Eurofound): timpul petrecut de români cu îngrijirea copilului este mai scurt decât media europeană, iar cel consumat cu gătitul sau curățenia în casă este mai lung.

Obiectivul general al lucrării realizate de Cristina Leovaridis și Roxana Antimiu a constat în identificarea modalităților de petrecere a timpului liber de către

tinerii din mediul urban, grupați în trei categorii sociodemografice: celibatari, tinerii care au un partener (căsătoriți sau aflați într-o uniune consensuală) și nu au copii și tinerii căsătoriți care au copii.

Tinerii celibatari au admis în unanimitate că nu au suficient timp liber. Tipuri de răspuns: „Când vrei să îți clădești o carieră nu prea mai ai timp personal, în principiu timpul liber este foarte limitat și construit în funcție de orele petrecute la birou”.

Tinerii căsătoriți și fără copii au mai găsit câte ceva: 3-4 ore libere pe zi și un week-end consumat de îndeplinirea atribuțiilor casnice. Tipuri de răspuns: „Pot spune că reușesc să îmi aloc 3-4 ore în timpul săptămânii după job și cursurile la care reușesc să ajung la facultate, și în weekend cam 7-8 ore după ce ajut la îndatoririle gospodărești, în principal la cumpărături”

În schimb, tinerii căsătoriți care au copii au stabilit trebuie să facă rost, cumva, de acel timp liber, întrucât au nevoie de el pentru a-l aloca celor mici. Tipuri de răspuns: „În zilele lucrătoare 2 ore, timp liber înseamnă că ies cu copiii în parc după ce i-am luat de la grădiniță. În weekend puțin mai mult, după ce terminăm cu treburile prin casă, ne mai jucăm”

În ceea ce privește întrebarea „care sunt factorii care vă stabilesc cantitatea de timp liber pe care v-o petreceți?”, subiecții intervievați au răspuns cu toții că latura profesională este cea care deține cel mai mare impact asupra cantității de timp liber – programul încărcat de la birou, cele 8 ore de lucru, la care se pot adăuga orele suplimentare în cazul în care anumite sarcini sunt urgente, și orele destinate transportului până la locul de muncă. ■

carmen lidia vidu

„Este important să știu ce e cu publicul”

Mie mi se pare minunat că la Craiova vine Bob Wilson să monteze „Rinocerii” și mi se pare minunat că la Sibiu avem acest festival mare de teatru. Dar publicul mi se pare din ce în ce mai important, mai important decât textul, mai important decât ego-ul meu de regizor. Este important ca semnul meu artistic să funcționeze pentru el. Este important pentru mine să știu ce e cu publicul din România, pe ce limbă trebuie să îi vorbim. Și atunci, începem să construim niște mijloace funcționale pentru el. Trebuie să începem să vorbim despre publicul care vine la teatru: în ce spațiu mental trăiește el, ce îl hrănește intelectual. Și atunci putem să venim pe scenă și să creăm un discurs potrivit. Informația vizuală vine cu o parte din discurs, textul vine cu o parte din discurs, jocul actorului vine cu o parte din discurs, sunetul vine cu o parte din discurs.

Carmen-Lidia Vidu este regizoare de teatru experimental și de film. În 2018, proiectul său documentar „Jurnal de musulman” parte a seriei „Jurnal de România” a obținut patru premii în festivaluri de film din Sidney, Los Angeles și Moscova.

[16] fabricile de cultură

Văd probleme, imaginează soluții, elaborează proiecte, caută finanțări, construiesc echipe, gestionează bugete. Când toate s-au terminat cu bine, încep munca. Ei sunt independenții.

c@rte în sate

Un proiect al Asociației „Eu, tu și ei”
Inițiator și coordonator: **Silvia Nichita**

Asociația „Eu, tu și ei” a derulat un proiect de promovare a lecturii în rândul copiilor și adolescenților din zonele rurale dezavantajate, în localități în care nu există biblioteci și nici alte servicii publice de natură educativă. Proiectul a vizat organizarea unei caravane de lectură în 20 sate. Definitivitatea pentru comunitățile selectate a fost dimensiunea acestora: sate cu mai puțin de 100 de familii. Atelierele au fost gândite ca oportunități culturale extrașcolare pentru copiii din zonele izolate, adesea excluși din planurile altor instituții sau ale altor organizații neguvernamentale. Combinație de lectură, creativitate, joacă, socializare și învățare, întâlnirile din cadrul caravanei „c@rte în sate”, au fost proiectate pentru desfășurare în cadru predominant informal, dar au ținut și implicarea responsabililor din școli și a bibliotecarilor.

Argument

De ce c@rte în sate și de ce în satele din Vrancea? Vrancea este un județ rural și predominant sărac, iar accesul la carte, la evenimente culturale, este dificil pentru majoritatea locuitorilor din mediul rural și mai ales pentru copii și adolescenți. La data recensământului din 2011 în județul Vrancea existau 22 de sate (6,6% din total) cu mai puțin de 100 de locuitori și 32 de sate (9,7% din total) cu o populație între 100 și 200 de locuitori. Izolarea ridică probleme deosebite pentru asigurarea infrastructurii necesare de către autoritățile locale și a accesului la servicii publice pentru populația acestor sate. Din acest punct de vedere, deosebit de dezavantajate sunt comunele montane, respectiv 15% din totalul comunelor din județ.

La nivelul județului Vrancea există o tendință dramatică de scădere a ratei de succes în învățământ (51,9%) fapt care pune în evidență o adâncire a disparităților dintre grupurile relativ favorizate și cele defavorizate în domeniul educațional. Scăderea cea mai dramatică se înregistrează în învățământ-

tul gimnazial, unde rata de cuprindere în școală a scăzut cu 10%, potrivit Strategiei de Dezvoltare a Județului Vrancea pentru perioada 2016 – 2020. Județul Vrancea se remarcă prin ponderea cea mai ridicată a populației rurale (din Regiunea de Sud-Est a României – 63,8%) și prin cea mai ridicată rată a abandonului școlar. La sfârșitul semestrului I al anului școlar care tocmai s-a încheiat, 363 de elevi s-au aflat în situația de abandon școlar, dintre care 43 de elevi din mediul urban, iar 320 din mediul rural. Într-o analiză pe tema abandonului școlar, Inspectoratul Școlar Județean admitea că „școala a ajuns să fie abandonată, înainte de toate, pentru că nu e percepută ca valoare în sine”.

Contextul

Cărțile noi, pentru copiii din ziua de astăzi, sunt scumpe și puțini și le permit. Unii părinți le consideră inutile pentru că societatea noastră rurală nu prea mai dă valoare științei de carte. Într-un sat doar un copil avea acasă cărți la începutul proiectului, iar acesta este fiul unui cadru didactic. Dezavantajul acestor copii vine din izolare, sărăcie dar și din pervertirea spațiului rural românesc.

Propunerea

„Un proiect focalizat pe literație, este mai mult decât necesar în condițiile în care aproximativ 42% dintre elevii români de 15 ani sunt considerați analfabeți funcțional, potrivit unui studiu al Centrului de Evaluare și Analize Educaționale prezentat în 2017. Cauzele acestui fenomen sunt diverse, iar unele au legătură cu lipsa de îndrumare de care copiii ar trebui să beneficieze pentru a-și forma bunul obicei de a citi. Elevii rămân deseori doar la „litera” textului și nu sunt stimulați să analizeze, să afle sensul cuvintelor, să interpreteze critic, să exprime opinii, impresii personale cu privire la mesajul lucrării citite. Am proiectat activități bazate pe principiile literației, cu rolul de a le stimula copiilor apetitul pentru lectură, pentru explorarea și înțelegerea textului scris, precum și a interesului pentru carte ca obiect. Ateliere sunt interactive, utilizând învățarea prin joacă. Ideea este cea de a-i antrena pe copii să analizeze, să înțeleagă ceea ce citesc, să proceseze, să analizeze critic și să redea coerent informațiile pe care tocmai le-au aflat prin lectură. Literația așa este definită, ca înțelegerea, folosirea

și reflectarea asupra textelor scrise. Cititorul trebuie să reconstruiască sensul textului scris. Cititul nu înseamnă receptare pasivă, ci este o reconstruire activă a ceea ce este în text. Cititul apelează întotdeauna la cunoștințele noastre anterioare. Pentru povestea c@rte în sate avem o echipă de... povestași, în principal elevi de liceu, dar și cadre didactice cu care călătorim prin satele mici pentru a derula ateliere de lectură, întâlniri creative și re-creative. Spunem povești, creăm povești cu copiii și îi încurajăm să citească, să pună întrebări și, foarte important, să înțeleagă ceea ce citesc. Provocarea este să citești împreună cu ei, să implici și părinții și să le aduci modele care să petreacă timp de calitate cu copiii. Am decis să mergem în sate cu cărți noi, frumoase, povești contemporane, care să îi atragă pe copii. După începerea școlii am început lansarea unor cluburi de lectură și deschiderea unor mini-biblioteci în satele uitate, cărora le dăruim câte 100 de cărți, noi și vechi. Că tot suntem în anul Centenarului, am lansat o colecție de 100 de cărți pentru copiii din satele uitate.” (Silvia Nichita)

Proiectul „c@rte în sate” a fost finanțat de Administrația Fondului Cultural Național în cadrul sesiunii „Promovarea culturii scrise” 2018.

(Rubrică realizată de Carmen Corbu)

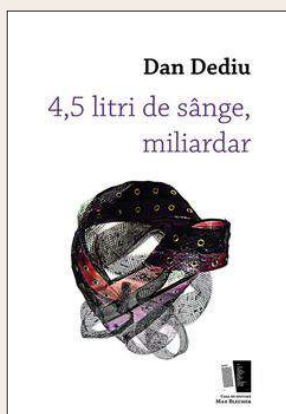
Trip-uri, șlagăre și câteva poeme erotice

EMANUEL MODOC

Apar anual volume de debut care antrenează nu cronica de întâmpinare, ci discuții despre cronica de întâmpinare și, mai exact, despre cvasi-absența acesteia, diminuarea rolului, dispariția efectului asupra acumulării de capital a autorului vizat sau pur și simplu sensul acesteia într-o cultură care nu se mai desfășoară de mult pe hârtie și în care spațiile de dialog sunt înlocuite de bule, iar discursul critic nu mai e văzut ca o maieutică necesară pentru întregul mecanism al câmpului literar. Aproape de fiecare dată, aceste volume erau scoase la Casa de Editură Max Blecher ca urmare a câștigării unui concurs de debut. De la Florentin Popa încoace (debutat în 2013), editura pare să mizeze însă, în alegerea debutanților cu care iese pe scenă, pe câteva criterii care țin mai degrabă de afinitățile electivale ale organizatorului, decât pe ideea promovării unor poetici noi.

Dacă la începutul deceniului au existat câteva volume de debut care au reușit să retrezească apetitul pentru cronica de întâmpinare – mă gândesc la

momentul 2011, când Andrei Dósa debutează cu volumul *Când va veni ceea ce este desăvârșit*, apoi la Anatol Grosu, cu *Epistola din Filipeni* și, în fine, la *Spre sud, la Lăceni* al lui Ștefan Baghiu, volum al cărui dosar de receptare poate concura cu cele mai bine cotate volume douămiiste – atenția acordată debuturilor a scăzut simțitor începând cu anul 2014. Discursul critic s-a concentrat, în schimb, începând cu ultimii trei ani, asupra volumelor așa-zicând „de confirmare”, fie că vorbim despre *nordul e o stare de spirit* (Gabi Eftimie), *Instalația* (Alex Văsies), *Dialectica urșilor* (Radu Nițescu), *Eschiva* și, apoi, *Sergio Leone* (Vlad Drăgoi) sau volumele lui Andrei Dósa. O serie de motive ar putea explica acest fenomen. Pe de-o parte, maturitatea volumelor autorilor din urmă eclipsează încercările debutanților, care trădează, dacă nu o nouă anxietate a influenței, atunci măcar o „anxietate a performanței”, iar pe de altă parte tehnicismul evident, care caracterizează volumele ultimilor ani, ajunge să stabilească un etalon nerealist pentru cei aflați în preajma debutului. Ferindu-se de „greșelile începătorului”, debutantul ultimilor ani alunecă într-o poezie care abia îndrăznește să promită, demonstrând doar tehnică și precauție, fără să livreze mai nimic la capitolul specificitate. De aici și senzația de *ersatz* pe care ți-o poate lăsa aproape fără rest orice volum de debut apărut în a doua jumătate a acestui deceniu. Tinerii poeți ajung să dobândească facila iluzie că ceea ce scriu poate

Dan Dediu, *4,5 litri de sânge, miliardar*, Casa de Editură Max Blecher, Bistrița, 2017, 75 p.

99 Autorul pare să se simtă cât se poate de confortabil în postura lui de *sampler* de imagini și teme care au făcut carieră în poezia ultimilor zece ani. 66

supraviețui examenului critic sau, mai rău, poate exista în afara lui.

Ultimul debut premiat și lansat de Casa de Editură Max Blecher vine să îmi confirme presupuzițiile. Volumul *4,5 litri de sânge, miliardar* semnat de Dan Dediu se prezintă mai degrabă ca un *mixtape*, în care autorul pare să se simtă cât se poate de confortabil în postura lui de *sampler* de imagini și teme care au făcut carieră în poezia ultimilor zece ani (sunt mixați, cu grade diferite de stângăcie, Andrei Doboș, *dar* și Vlad Moldovan, Andrei Dósa, *dar* și Radu Nițescu). Prefer să nu insist prea mult asupra curențelor de stil, întrucât eșecurile formale sunt la fel de banale precum reușitele. Dincolo de metaforele clișeizate și facile („am scris ego pe sex/ și un răget de leu s-a întors înapoi,/ vibrând”) sau de *trip*-urile plictisitoare, cu imagistică acumulativă, dar goală și construită pe suprapuneri de elemente preluate din kitschul post-punk („ce văd acum: un cerc proiectat pe un ecran/ căutând atingerea altui cerc/ care transformă în urletul rotund al unui copil din savană/ roți care se fragmentează în multiple linii/ linii care la rândul lor se fragmentează în linii mult mai mici/ care devin purici coborând inocenți spre o prăpastie/ în șir indian/ într-un film musical amuzant”), ceea ce pare să lipsească în acest volum e mai degrabă coerența de proiect, de altfel anunțată în *blurb*-urile lui Andrei Dósa și Alex Ciorogar, care au ales să scrie pe coperta a patra a volumului.

Nici poemele erotice (*Bianca, Tandre, august, Sânge rău*) nu par să se concretizeze într-un nucleu dur al volumului, cu toate că aici se găsesc cele mai reușite versuri: „palmele mele când îți coboară de la umeri/ spre bazin/ și buzele arse de golăneală în sesiuni și ochii Shanghai erotic/ la ore de vârf/ până să ajungă pe străzile tale carnoase și concupiscente/ prin tuneluri de foc/ și tot sângele din artere să comunice/ spre organul erect/ au ceva din senzualitatea și lirismul/ unor scene/ din Sorrentino amestecat cu Gaspar Noé/ au ceva din goana unor animale răzvrătite –/ prin pădurile onirice/ ale unor neo-umani criogenizați din Lanzarote –/ străfulgerate de chemarea/ unui generator de conștiință nouă”. Rezolvările facile, care alunecă adesea în imagini porno chiar gratuite, anulează aproape orice efect de poeticitate probat de autor.

O mână de referințe din cinematografie și muzică, câteva false misticisme în spatele unor *trip*-uri anemice, redate deluvial și fără nicio rezolvare în planul intern al poemelor, vreo două-trei imagini cu extraterestri și trei-patru șlagăre erotice alcătuiesc cel mai recent volum premiat la concursul de debut organizat de Casa de Editură Max Blecher. În lipsa unor proiecte mai coerente, viitorul (sau posteritatea) poeziei „postdouămii” arată sumbru, iar cea mai recentă promoție pare să părăsească scena fără măcar un cântec de lebedă. ■

cronica **plastică**

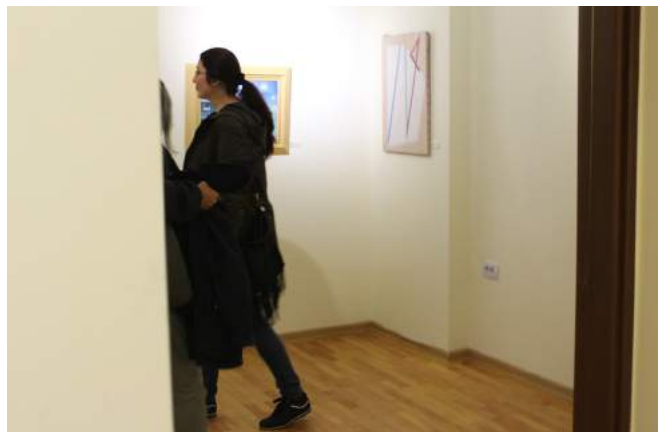
epopeea
NAG
A New Hope

NICU ILIE

Proiecte ambițioase, care exced simpla expunere și ținesc mecanisme ideografice, educaționale sau sociale, chiar noi construcții instituționale sau noi forme de manifestare, radicale, lansate de instituțiile ce reușiseră să își impună un profil bine conturat. Noaptea Albă a Galeriilor 2018 a fost un eveniment ce prefigurează mișcări de accent în activitatea expozițională, poate chiar în plastica românească, nu doar în ceea ce privește stilistica (sau nu neapărat), cât în morfologia ei.

Bref, Muzeul Național de Artă Contemporană a inaugurat (o expoziție?/o secție?) o colecție itinerantă care, sub titlul provocator de „Muzeul nomad”, va călători prin sedii de companii, împrumutată pe durate determinate. Proiecte care vizează implicarea corporatelor în tot ce înseamnă ciclul de viață a unei opere de artă finite – vernisare, expunere, itinerare, promovare, mentenanță, restaurare – au mai existat în diferite formule. Artmark a lansat acum câțiva ani, cu participarea Pinacotecii București, programul „Adoptă o capodoperă” prin care opere de patrimoniu, închise în depozite, degradate, au fost curățate și restaurate și au reapărut pe simeze. Proiectul de la MNAC vine cu un plus de miză: nu doar că mută de la clasic la contemporan (în momentul în care clasicul, stabil fiind, e mai ușor de iubit de companii), ci și de la istoric la politic. De la contemplativ la activ. Lucrările cuprinse în colecția propusă ca Muzeu nomad sunt unele cu miză ideologică. Autorii (Claudiu Cobilanschi, Soker.es, Simona Constantin, Suzana Dan, Cosmin Filîșan, George Vasilescu) au realizat lucrări al căror rol este să apropie turnurile de sticlă din nordul de birouri al Bucureștiului de comunitățile periferice ale orașului, ca mememto al inegalității de șanse, al discriminării etnice și al hiatusului cultural.

O abordare la antipod este susținută, în celălalt capăt al orașului (vechi) de expoziția lui Pavel Șușară, inaugurată în Intrarea Viitorului (sic!) sub titlul de Muzeul de Artă Modernă și Contemporană. Criticul de artă Pavel Șușară, figură centrală în dezbaterile

cu tensiune artistică și socială, își expune (inclusiv pe simeze) convingerea că există un mare gol în abordarea patrimonială a artei plastice autohtone din moment ce, instituțional, perioada modernismului este tratată ca o pată oarbă în genetica muzeală, care trece de la impresionism, romantism și post-impresionism (Muzeul Național de Artă, Muzeul Colecțiilor etc.) direct la arta contemporană politizată și ideologizată (MNAC). Se sare astfel peste modernismul fervent în România, dar neasumat la nivel politic în nicio epocă. O altă pată oarbă pe care vrea să o corecteze noul muzeu din Viitorului este reprezentată de autorii contemporani mai puțin integrați în arta cu mesaje, programe și valori

ale activismului contemporan. Prima listă include picturi de Andrei Cădere, Doru Bucur, Virgil Preda, filme de Copel Moscu și instalații de Murivale. Ca ultra-conservator, pe unele topicuri, dar atașat de formule estetice ultra-moderne, Pavel Țușară reușește, inclusiv prin colecția lui, să rețină atenția, să transmită propriul mesaj și să retrimită la începuturi concepția publică asupra artei contemporane pentru a fi reconstruită critic și pentru a o scoate de sub balastul artei realizate în cadrul call-urilor de proiecte, uneori insuficient de sinceră și adesea insuficient interiorizată.

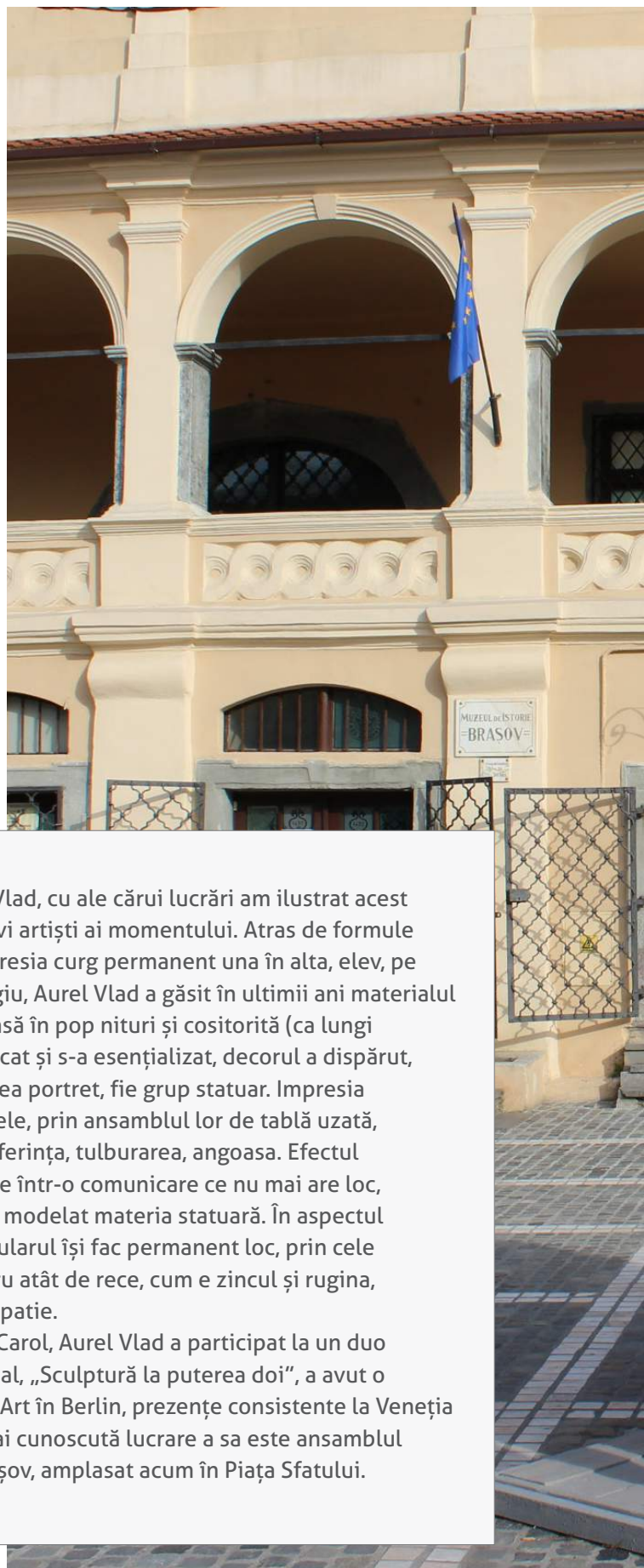
Tot la capitolul „noutăți”, NAG-ul bucureștean a adus sigla (în neon) a proiectului „Diploma” (The Institute) pe frontispiciul vechiului Muzeu al Literaturii, în Prelungirea Dacia. Proiectul, care obișnuia să fie găzduit pe simezele suferindului Palat Știrbei din Calea Victoriei, este dedicat absolvenților din varii școli creative, nu doar artistice – UnArte și Arhitectură, dar nu numai – cu proiecte personale și de grup din domenii precum pictură, sculptură-instalații, arhitectură, design, urbanism, grafică, dar și curatoriat și management cultural. În noul

Pavel Țușară
în fața unei picturi de Andrei Cădere

spațiu, numit acum pe hărți Casa Dacia, și-au făcut loc 126 de tineri exponanți, selectați de un board de 40 de specialiști, într-un peisaj ce anunță (sau doar schițează) arta românească de mâine și din zilele următoare.

În ce privește activitatea galeriilor, așa cum s-a văzut la NAG, ea tinde să devină mai așezată și, implicit, previzibilă. Numele bine conturate (la fel și maturitatea artistică) au avut o prezență mai redusă, iar autorii emergenți au fost lansați cu propuneri inegale, unele cu o substanță în ecoul anilor trecuți și unele cărora le lipsește tușa finală. Propuneri interesante au venit din nordul Capitalei, la vechiul Combinat Poligrafic, care găzduiește atât opere ale artiștilor foarte tineri, cât și proiecte agregate, cum este Sandwich. În centrul (ceva mai) vechi al orașului, una dintre expozițiile importante este cea de la Galeriile Carol, în zona Pieței Latine, cu opere statuare ale unor artiști de mare forță – Mircea Roman, Aurel Vlad și Doru Covrig – și cu picturi de Florentina Voichi și Ioan Iacob, într-un demers curatorial bine articulat conceptual și corect reprezentat în operele propuse. ■

aurel vlad

Ajuns la vârsta de 64 de ani, sculptorul Aurel Vlad, cu ale cărui lucrări am ilustrat acest număr al revistei, este unul dintre cei mai activi artiști ai momentului. Atras de formule expresioniste, dar unele în care materia și expresia curg permanent una în alta, elev, pe vremuri, al lui Napoleon Tiron și al Getei Caragiu, Aurel Vlad a găsit în ultimii ani materialul perfect pentru operele sale: tabla zincată, prinsă în pop nituri și cositorită (ca lungi cicatrici) din loc în loc. Compoziția s-a simplificat și s-a esențializat, decorul a dispărut, siluetele umane au cucerit întreaga operă, fie ea portret, fie grup statuar. Impresia de monumentalitate este accentuată, iar operele, prin ansamblul lor de tablă uzată, post-industrial și post-dictatorial, captează suferința, tulburarea, angoasa. Efectul vine din glasurile mute ale chipurilor înghețate într-o comunicare ce nu mai are loc, dar și din detaliul loviturilor de ciocan care au modelat materia statuară. În aspectul brutal al uriașilor de tablă amănuntul și particularul își fac permanent loc, prin cele mai surprinzătoare moduri, umanizând un lucru atât de rece, cum e zincul și rugina, dezlănțuind noi niveluri de percepție și de empatie.

Anterior prezenței în expoziția de la Galeriile Carol, Aurel Vlad a participat la un duo în acest an, cu Mircea Roman, la Teatrul Național, „Sculptură la puterea doi”, a avut o expoziție personală la ICR Viena, una la Anaid Art în Berlin, prezențe consistente la Veneția și numeroase expoziții în țară. Probabil cea mai cunoscută lucrare a sa este ansamblul statuar dedicat revoltei anticomuniste din Brașov, amplasat acum în Piața Sfatului.

„Dănilă Prepeleac” sau success story, varianta moldovenească

GABRIELA LUPU

După ce a pus în scenă în spectacole memorabile precum „Capra cu trei iezi”, „Ivan Turbincă”, „Fata babei și fata moșneagului”, „Punguța cu doi bani” și „Sânziana și Pepelea”, regizorul Alexandru Dabija a recidivat cu încă o montare ce are ca punct de pornire un basm: „N-ai tu treabă!”, o piesă scrisă de Cătălin Ștefănescu având ca sursă de inspirație povestea „Dănilă Prepeleac” de Ion Creangă. Spectacolul a fost pus în scenă la Teatrul Act și îl are în rolul principal pe cameleonicul actor Marcel Iureș.

Spectacolul este, așa cum ne-a obișnuit Alexandru Dabija în „lecturile” sale șugubețe ale textelor lui

Creangă, un galop de sănătate. Se râde pe rupte la acest show deși este vorba despre lucruri cât se poate de serioase: despre viață, despre moarte, despre bani, despre diavolul și Bunul Dumnezeu și chiar și despre artă contemporană.

Înainte de a-și da obștescul sfârșit, Dănilă Prepeleac vrea să lase lumii moștenire povestea sa plină de învățăminte. În această temerară tentativă el îi are drept consilieri pe cei doi draci care, conform poveștii lui Creangă, îl slujesc până la moarte. Drăcușorii care în poveste s-au dovedit a fi mai proști decât idiotul satului apar în montarea lui Dabija ca doi tineri corporatiști, îmbrăcați la cravată și costum, iar ca să se vadă că e vorba de un costum scump, de firmă, de mânecă le atârnă chiar și eticheta. Micii corporatiști (interpretați savuros de Andrei Seușan și Alexandru Voicu) vorbesc, evident, despre eficientizare, despre business, despre marketing și relații publice, fac

prezentări în power point având cele mai sofisticate tablete, sunt la curent cu tot ce înseamnă tehnologie, modernism și artă cu tendință.

Luându-și în serios „jobul” de a-l „promova” și după moarte pe stăpânul lor, „domnul Prepeleac”, posesorul unei averi fabuloase asigurate, conform contractului din basmul lui Creangă, chiar de ei, drăcușorii s-au gândit să deschidă un muzeu dedicat poveștii lui Dănilă. „Clientul”, om de la țară, își dorește ca exponatele din muzeu să poarte o amprentă rustică, să apară vechiul său car (aici Dănilă Prepeleac le precizează dracilor că nu lasă nimic de la el, carul e musai să fie cu tot ce trebuie, cu tânjala, cu jigla, cu resteul și mai ales cu șușletele, fază la care hipsterii cei de draci sunt complet băgați în ceață), boii lui, Mugurel și Ciucurel, prepeleacul ce i-a dat numele și tot așa. Dracii însă îi propun țăranului obiecte de artă inspirate de cei mai nonconformiști artiști ai secolului XXI precum Maurizio Cattelan, Damien Hirst sau Marina Abramović. Din cele două abordări, cea tradițională și cea „ultra cool” iese un amestec de tot răsul care face deliciul publicului.

Mai importantă însă decât muzeul în sine este analiza vieții lui Dănilă Prepeleac ajuns de la rangul de idiot al satului la cel de nabab. Sau cum ar titra azi tabloidele, „Povestea de succes a magnatului Dănilă Prepeleac”.

Alexandru Dabija susține că aceasta este „povestea multor oameni care fascinează prin schimbarea spectaculoasă a condiției, pornind de jos și ajungând sus, spre încântarea mulțimilor care speră veșnic în biletul câștigător. Din motive numai de el știute, dintre care cel mai plauzibil pare apropierea morții, Dănilă face o favoare apropiaților și lumii în general și acceptă să povestească CUM a ajuns de la condiția de sărăntoc și idiotul satului la starea de bunăstare actuală”.

Povestea „reușitei” lui Dănilă Prepeleac e cu atât mai surprinzătoare cu cât el nu și-a dorit niciodată nici faimă, nici succes, nici bani. Dănilă era un om care a făcut în aparență afaceri proaste plecând la târg cu o pereche de boi și întorcându-se de acolo cu o pungă goală, nu s-a agitat niciodată, îi plăcea să asculte foșnetul ierbii și a funcționat mereu pe principiul că ești mult mai liniștit când nu ai nimic pentru că dacă ai anumite bunuri începi să le duci grija, îți pierzi somnul, ba, mai mult, așa cum practi-

ca o arată, atunci când ai o posesiune vrei să aduni și mai multe. Dănilă e un soi de filosof, nu are stofă de erou al zilelor noastre. Nu ar da bine pe copertile revistelor glossy. Pentru că nu are nici patimi, nici orgolii, nu poate fi prins pe picior greșit nici măcar de dracul însuși. Asta cu atât mai mult cu cât are un protector de sus, ce îi apare ca o lumină sau ca „un bec” care îi dă sfaturi prețioase, iar la întrebarea lui Dănilă „Cine ești?”, Doamne-Doamne îi răspunde ca un țăran oțărât: „N-ai tu treabă!”.

Un singur lucru și-ar dori Dănilă Prepeleac înainte să moară: să redevină tânăr. Dracii îi răspund însă scurt că „aici nu suntem în Faust.” De altfel, montarea abundă de aluzii livrești, de la Shakespeare la Byron, făcându-se inclusiv referire la spectacolele Teatrului Act în care poate fi văzut Marcel Iureș, „Absolut!” (spectacol inspirat de „Ivan Turbinca”) și „Păi despre ce vorbim noi aicea, domnule?” (un rafinat omagiu adus „Moromeților” lui Marin Preda).

Referindu-se la textul scris de el pentru acest spectacol, Cătălin Ștefănescu remarca: „Pentru mulți dintre noi, azi, minunata poveste a lui Creangă poate să pară ceva nostim, dar de o dezarmantă naivitate. Însă, pe cărările și ocoliturile sale, se ivesc întrebări valabile de când lumea. De ce nu se potrivește o socoteală simplă, făcută acasă, cu cea din târg? De ce furtul de la cineva care a agonisit avere poate fi considerat un lucru justificat? De ce trage norocul doar la unii? De ce se spune că banul e ochiul dracului? Pentru toate problemele astea și pentru multe altele, la noi există un răspuns suveran: „N-ai tu treabă!”. ■

arhipelagul muzeelor

O dilemă a corectitudinii politice

VIRGIL ȘTEFAN NIȚULESCU

La începutul lunii septembrie 2018, prestigioasa Academie Regală a Artelor, fondată de George al III-lea în 1768, a anunțat expozițiile pe care le va organiza în anul următor. Între ele, se află și una intitulată „Nudul în Renaștere”, care va fi găzduită în aripa Sackler din Casa Burlington, pe celebra stradă Piccadilly, în centrul Londrei. Anunțul directorului artistic al Academiei, Tim Marlow, nu ar fi stârnit atât de multă atenție în presa culturală (obișnuită cu asemenea evenimente), dacă nu ar fi fost însoțit și de alte detalii. Mai exact, expoziția – organizată în cooperare cu muzeul californian J. Paul Getty – urmează să prezinte opere celebre, realizate, între alții, de Tițian, Rafael, Leonardo, Dürer, Cranach cel Bătrân și Agnolo Bronzino, cu condiția îndeplinirii unui criteriu: curatorii au trebuit să tindă (nu am aflat, încă, dacă au și reușit) spre o reprezentare egală a sexelor: câte nuduri de bărbați, tot atâtea nuduri de femei. Desigur, mai ales că Academia Regală este finanțată exclusiv din fonduri private, este treaba curatorilor cum selecționează operele de artă pe care le expun. Totuși, istoria artei europene, este destul de nemiloasă, în această privință: cu toate că trupul gol al lui Iisus Hristos apare în întregul

parcurs al artei din ultimul mileniu, majoritatea nudurilor este formată din imagini reprezentând femei. E drept, observația este valabilă pentru perioada care a urmat Renașterii. Pentru că, după cum observa un cunoscut critic de artă britanic, Waldemar Januszczak, cea mai măreață, probabil, pictură din istoria omenirii, cea realizată de Michelangelo pe tavanul Capelei Sixtine, deși este plină de nuduri, nu ne înfățișează decât un singur trup gol de femeie: pe cel al Evei.

Problema pe care o creează această expoziție este, însă, cu totul alta. Ea poate constitui un precedent. Nu mi se pare incredibil să aflu că, nu peste mult timp, managerii și muzeografii din muzeele de artă se vor apuca să numere câte nuduri au expuse în săli și vor decide să scoată unele opere din expunere, care, până atunci, se aflau în expoziție doar pentru că îndeplineau criteriile precum valoarea și reprezentativitatea, pentru a aduce echilibrul de gen în muzeu. Desigur, pentru arta Renașterii și pentru epocile imediat următoare, un asemenea exercițiu dureros ar putea fi simplu de urmat. Mai dificil ar fi să urmărim un asemenea criteriu pe teritoriul artei abstracte. Ce facem cu o sculptură celebră, precum „Prințesa X”, a lui Brâncuși? O încadrăm la obiect artistic reprezentând genul masculin sau pretendem că nu știm exact ce reprezintă? Poate, și mai complicat, ar fi să respectăm asemenea reguli cu pictori precum Theodor Pallady care, după știința mea, a pictat doar nuduri reprezentând femei, sau Francis Bacon care, dimpotrivă, s-a preocupat doar de bărbați – desigur, dacă am organiza expoziții dedicate lor, în exclusivitate.

Dar problema de fond din această discuție este aceea a judecării unei opere de artă de acum 600 de ani potrivit criteriilor morale din 2019. Este adevărat că vizitatorii expoziției sunt cei de acum, nu cei de atunci. Iar cei de acum sunt oameni care sunt educați și se autoeducă utilizând alte standarde. În urmă cu jumătate de mileniu existau, în țările care constituiau avangarda civilizației, oameni care erau ținuți în sclavie. Părea a fi un lucru firesc. E adevărat, sclavia – unul dintre cele mai rușinoase moduri în care un om îl poate trata pe un alt om – există și astăzi. Dar este ilegală și este condam-

nată de orice ființă cu un minimum de conștiință. Așadar, soluția nu ar fi aceea ca actualii curatori ai expozițiilor de artă să numere contabilicește organele sexuale reprezentate în sălile de expoziții și să decidă cenzorial cu privire la justa și egala distribuție a acestora pe simeze, ci o mai temeinică însușire a noțiunilor de istorie a culturii (se mai învață așa ceva, în România?) și de istorie, în general, pentru ca vizitatorii să fie avizați, din momentul în care intră într-un muzeu, că vor afla câte ceva despre lumea care a fost, tocmai pentru a înțelege lumea în care trăiesc, astăzi. Dacă muzeografii vor proceda precum Papa Pius al IV-lea care, în 1565,

☞ Problema de fond din această discuție este aceea a judecării unei opere de artă de acum 600 de ani potrivit criteriilor morale din 2019. Este adevărat că vizitatorii expoziției sunt cei de acum, nu cei de atunci. Iar cei de acum sunt oameni care sunt educați și se autoeducă utilizând alte standarde. ☞

la un an după moartea lui Michelangelo (și care a fost, de altfel, și ultimul an de viață al Papei), l-a angajat pe Daniele da Volterra să picteze, peste organele genitale ale bărbaților reprezentați în „Judecata de Apoi”, veștminte și frunze de smochin și viță de vie (e adevărat că, în ultimul deceniu al secolului trecut, cele mai multe dintre acestea au fost îndepărtate, dar nu toate) s-ar putea ca publicul să nu învețe mare lucru din expozițiile lor și nici nu va înțelege de ce trebuie să milităm, astăzi, pentru egalitatea de gen...

Oricum, dincolo de toate aceste considerații, dacă vă aflați în Londra, între 3 martie și 2 iunie 2019, puneți deoparte măcar 15 lire de persoană, și mergeți să vedeți expoziția dedicată Renașterii, de la Academia Regală! ■

Ceasul nostru intern și reflecții colaterale la un Premiu Nobel

DORU MĂRGINEANU

Premiile Nobel din domeniile științifice reprezintă, în măsură net mai certă decât pentru literatură și pentru pace, consacrarea supremă a excelenței contribuțiilor individuale la progresul umanității. Premiul pentru „fiziologie sau medicină” este atribuit de către adunarea a 50 de profesori de la prestigioasa universitate medicală *Karolinska Institutet*. Acea adunare a anunțat în octombrie 2017 premiera lui Jeffrey C. Hall, de la Universitatea Brandeis din Massachusetts, a lui Michael M. Rosbash, din aceeași universitate și a lui Michael W. Young, de la Universitatea Rockefeller din New York, pentru descoperirile lor asupra mecanismelor moleculare ale ritmului *circadian*. Termenul desemnează ciclicitatea de aproximativ 24 de ore a funcționării majorității organismelor, de la unicelulare, la plante și animale, până la om. Mișcarea de rotație a planetei noastre în jurul axei proprii determină variația diurnă a iluminării și temperaturii mediului, iar organismele s-au adaptat la această caracteristică definitorie a mediului, căpătând un *ceas biologic* intern, care anticipează ciclurile zi-noapte și permite optimizarea funcțiilor interne și a comportamentului.

Viața, apărută în oceanul primar la relativ puțin timp după agregarea planetei Pământ, a evoluat în cursul celor peste patru miliarde de ani scurși de atunci către organisme tot mai diverse și complexe, dar expuse în mod constant la ciclicitatea astronomică diurnă. Aceasta a făcut ca ceasul biologic să fie *intrinsec* fiecărui organism, funcțiile lui variind cu perioadă *proprie* de circa 24 de ore, nu doar urmărind variația iluminării. Acest lucru a fost remarcat încă din secolul 18 de către multiplul savant francez

Jean Jacques d’Ortous de Mairan. El a avut inspirația să observe câteva zile o plantă mimoza ținută la întuneric și a văzut că frunzele ei continuă să se deschidă și să se închidă la aceleași ore ca atunci când răsare și apune soarele. Totuși, ideea de ceas biologic intern nu s-a impus decât peste mai mult de două secole. În anii 1930, botanistul german Erwin Bünning a arătat că ritmurile circadiene ale plantelor se transmit ereditar, chiar dacă plantele genitoare au fost expuse la lumină în mod ne-circadian. Biologul britanic Colin Pittendrigh a descris în anii 1950 ritmul circadian la musculița de oțet *Drosophila*, larg utilizată în studiile de genetică, iar în 1971 americanii Seymour Benzer și Ronald Konopka au izolat trei mutante de *Drosophila* cu modificări importante ale ciclului circadian al ecloziunii pupeilor și al activității locomotorii. Ei au arătat că modificările exprimă mutații ale aceleiași gene, numită *period* și notată *per*. Ceasul biologic a căpătat astfel o identitate genetică și a intrat în preocupările biologiei moleculare, o succesiune tot mai rapidă de descoperiri esențiale ducând apoi la completarea determinării genetice și la descifrarea mecanismului molecular al generării ciclului circadian.

În 1984, echipele laureaților Nobel din 2017, Hall și Rosbash împreună, iar Young pe de altă parte, au raportat clonarea genei *per* și caracterizarea ei moleculară. Apoi, au fost identificate noi gene (*timeless*, *clock* și *cycle*) care interacționează cu *per* și s-a elaborat conceptul original că oscilațiile sunt generate într-o buclă de retroacțiune a exprimării acelor gene (*transcription translation feedback loop*). Mecanismul molecular al ritmului circadian constă din numeroși componenți care îi asigură periodicitatea stabilă și sincronia cu ciclul lumină-întuneric. Simplificând la extrem, reținem doar că transcrierea genelor *per* și *timeless* este inhibată de proteinele a căror sinteză o comandă ele însele, dar

este activată de producții genelor *clock* și *cycle*, iar activitatea acestora este, la rândul ei, inhibată de producții primelor gene, astfel generându-se oscilația autonomă. Detalierea mecanismelor prin care parametrii mediului, în primul rând lumina, sincronizează ceasul intern nu este oportună aici, dar merită subliniat faptul că disfuncția ceasului circadian se asociază cu patologii neuropsihice (depresie, boală bipolară, tulburări cognitive și de memorie), iar discordanța cronică între stilul de viață și ceasul biologic intern s-a dovedit că multiplică riscul de apariție a unor boli grave: cancer, boli neurodegenerative, tulburări metabolice și inflamatorii.

Astfel, Premiul Nobel 2017 pentru fiziologie este emblematic referitor la utilitatea socială a cercetării fundamentale (*basic research*). Motorul acesteia este curiozitatea de a descoperi alcătuirea și funcționarea Naturii, de dragul cunoașterii științifice în sine, fără a viza în mod explicit efecte practice deja precizate. Viața a confirmat însă mereu că, atunci când cercetarea fundamentală duce la descoperiri autentice,

aplicații practice apar curând sau mai târziu, dar în mod cert și au o amploare pe măsura valorii respective descoperiri. De exemplu, James Maxwell (1831–1879) a elaborat teoria radiației electromagnetice nu având în vedere telecomunicațiile, dar toate tehnologiile moderne ale transmiterii informației au la bază celebrele lui ecuații, care au integrat electricitatea, magnetismul și lumina ca fenomene înrudite. Nici James Watson (1928–) și Francis Crick (1916–2004) nu au avut în vedere aplicații practice ale geneticii moleculare, atunci când au elaborat modelul structural al moleculei de ADN (elicea dublă), dar acum acestea sunt tot mai numeroase. În mod similar, studiile ritmului circadian în musculița de oțet, premiate în 2017, au indicat genele și proteinele care alcătuiesc propriul nostru ceas biologic, iar aceste cunoștințe vor putea orienta elaborarea de tratamente pentru o serie de maladii, de la sindromul de decalaj orar (*jet lag*), la obezitate și la boli cardiace.

Laureații Nobel pentru fiziologie-medicină din 2017, Hall, Rosbash și Young sunt toți trei americani, ca

și cei trei laureați Nobel pentru fizică (Reiner Weiss, Barry Barish și Kip Thorne) și Richard Thaler, laureatul premiului pentru științe economice. Deci, doar în anul trecut, alți 7 laureați Nobel s-au adăugat la lunga listă de campioni ai cercetării științifice, a căror vocație și pasiune de descoperitori ai secretelor naturii și existenței s-a împlinit numai în universitățile americane, chiar dacă unii dintre ei s-au născut pe alte meleaguri sau chiar s-au format științific în alte țări. Frecvența cu care se repetă, deja de multe decenii, această situație, probabil face să nici nu îi mai dăm atenție. Dar, din perspectiva civilizației omenesti în ansamblu, ea este cu certitudine mai semnificativă decât *tweet*-urile actualului președinte american sau abilitățile actoricești ale precedentului. Căci, începând din a doua jumătate a secolului trecut și până în prezent, majoritatea evoluției tehnologice care ne remodelează continuu cadrul de viață – în mai bine sau mai îngrijorător! – decurge preponderent din progresul științific american. Această situație istorică a vremurilor noastre reflectă importanța cu totul particulară acordată în SUA cercetării științifice, încă din prima parte a secolului trecut, așa cum ne-a arătat superbul roman din 1925 „Martin Arrowsmith” al lui Sinclair Lewis. În termenii seci ai cifrelor (*Science & Engineering Indicators 2016*), ea exprimă faptul că 2.7% din produsul intern brut (PIB) al SUA este alocat cercetării și dezvoltării (*R&D*), cheltuielile americane în acest domeniu reprezentând 27% din totalul mondial. Poate că alte centre de excelență din lume vor deveni primordiale în viitor, căci progresul economic al Chinei, în deceniile de după îmbălsămarea (!) lui Mao, este absolut spectaculos. În prezent, acea a doua putere economică mondială alocă pentru *R&D* 2% din PIB, ceea ce reprezintă 20% din totalul mondial, deci comparativ cu SUA. Dar, tot SUA constituie și pentru China modelul gigantismului dezvoltării (urbane, industriale, financiare), ca și locul unde se formează o parte importantă a elitei ei științifico-tehnice. Astfel, între 1993 și 2013, aproape 56.000 de chinezi au obținut în universități din SUA doctorate în științe sau inginerie.

O altă reflecție colaterală la discuția despre premiile Nobel din anul trecut îmi este sugerată de faptul că unul dintre cei trei laureați pentru fiziologie-medicină (Michael Rosbash) este evreu, ca și unul dintre cei trei laureați pentru fizică (Barry Barish), iar

un alt laureat pentru fizică (Reiner Weiss) este de descendență mixtă evreo-germană. Această întâmplare rămâne, evident, anecdotică, dar ea nu este deloc inedită, ci frecventă. Doar până în 2013, 28% dintre laureații Nobel pentru fiziologie-medicină, 26% dintre cei pentru fizică și 19% dintre cei pentru chimie sunt de descendență evreiască (având cel puțin un bunic evreu), deși persoanele cu astfel de descendență reprezintă doar 0,2% din populația mondială. Nu analizez acum prezența atât de frecventă a evreilor printre somitățile din știință, căci o incidență excepțional de ridicată o au și printre celebritățile din mai toate domeniile activității intelectuale. Această realitate fiind comentată asesea în mod partizan – fie apologetic, fie ostil – eu mă limitez să relev doar faptul că ea reflectă cultivarea prin educație a curiozității intelectuale și a performanței.

Pe de altă parte, multiple conexiuni istorice foarte actuale invită cel puțin la relevarea altei realități, radical diferită. Până în prezent, doar 3 (trei) oameni de știință de origine musulmană au ajuns să fie laureați Nobel, deși peste 23% din populația mondială este de cultură musulmană. Cei trei sunt: Abdus Salam (1926–1996, Premiul Nobel pentru fizică 1979), pakistanez cu doctoratul la Cambridge, în Anglia, unde a lucrat cea mai mare parte a carierei; Ahmed Zewail (1946–2016, Premiul Nobel pentru chimie 1999), egipteano-american cu doctoratul la Philadelphia și toată cariera în California; Aziz Sancar (1946–, Premiul Nobel pentru chimie 2015), turco-american cu doctoratul la Dallas, TX și toată cariera în universități americane. Deci, singurii trei oameni de știință de origine musulmană, care au accedat la premii Nobel, au avut formarea profesională superioară și carierele în lumea occidentală. Nu intru însă nici în analiza evidentei neaderențe între știință și islam, spre a nu extinde reflecțiile colaterale ... și fiindcă atât tinerețea trăită în comunism, cât și maturitatea târzie trăită în Occidentul *politically correct* mi-au inculcat autocenzura!

Așa că, în încheiere, revin la ceasul nostru biologic semnaland că grupul lui Aziz Sancar a relevat în ultimii ani mecanismele prin care ceasul biologic intern poate influența eficacitatea tratamentului chimioterapeutic anticanceros, problemă medicală concretă și majoră. ■

La notte (1960), r. Michelangelo Antonioni

Cinematograful clasic și virtuțile și servituțele „erei numericeului”

IOAN LAZĂR

Clasic este cinematograful marilor autori, semnatari de opere marcante. Clasic este filmul care marchează o performanță artistică. În plan istoric se folosește sintagma „cinema clasic hollywoodian” prin care se înțelege perioada anilor 1920 până către sfârșitul jumătății de secol (anii 1950), corespunzând cu apariția, eflorescența și decăderea marilor studiouri americane. Argumentele estetice țin de rotunjimea narațiunii, de transparența epică și nu mai puțin de efectul puternicei „impresii de realitate”, definit de un teoretician de valoarea lui Christian Metz drept „efectul-ficțiune”. De semnalat mai este și regimul textual al filmelor clasice, bazate pe flash-back, pe retorica verificată a elipsei și metonimiei, dar și pe

valorificarea suspansului și a inevitabilului „happy end”. Venind pe solul francez, vom identifica o modalitate de unii aureolată, de alții contestată. Aceasta este „la qualité française”, termen definit de Jean Montarnal într-un volum recent (Paris, L`Harmattan, 2018), drept un veritabil „mit critic”. În fapt, era o ipostază a cinematografului clasic, altfel spus, a „cinema-ului lui papa”. Asupra acestei „tradiții a calității” s-au năpustit săgețile critice aruncate de un autor de la „Cahiers du cinéma”, viitorul mare regizor, trecut și el în rândul clasicilor, François Truffaut, în celebrul său pamflet din 1954 – „O anumită tendință a cinematografului francez”.

„Clasic” este, desigur, acel film canonizat în perimetrul unui gen (film istoric, film de război, western, comedie muzicală, horror, etc), reprezentativ pentru un curent (suprerealismul, expresionismul, neorealismul, free-cinema-ul, cinema novo, cinematograful poetic, cinematograful de poezie, cine-

matograful hollywoodian etc.) ori pentru un autor relevant (Antonioni, Bergman, Carné, Fellini, Fassbinder, Ford, Kurosawa, Oliveira, Murnau, Rocha, Stiller, Welles și mulți alții). De cele mai multe ori structura acestor filme este una așezată în ascensiune temporală, dar clasice sunt, în egală măsură, destule subiecte fragmentate, întorcându-se în locuri și vremuri ce preced corpul narativ de bază. Altele mizează pe o retorică devenită emblematică.

Imagini din 2001: *O odisee spațială* (1968), regia: Stanley Kubrik, director de imagine: Geoffrey Unsworth, film restaurat digital în cadrul „Cannes Classic”

Fimul clasic american cultivă, cum arătam undeva mai sus, flash-back-ul, elipsa, figurile stilistice încă neepuizate (sinecdoca, metonimia, hiperbola, dar și, mai cu seamă, happy end-ul).

Cu timpul aceste elemente nodale nu-și mai respectă întrutotul condiția de dominantă. Apar de-canonizările, ieșirile din tipar. Pastișa, parodia, jocurile de diverse feluri duc la melanjul postmodernist, domeniu unde clasicitatea se lasă mai greu conturată.

Arheologia noțiunii de „clasic” este mai complexă, desigur, și poate chiar mai complicată, decât pare. Cât din toate acestea mai sunt astăzi valabile? Cum s-a metamorfozat acest mecanism sub incidența noilor structuri, moderne și postmoderne?

„Era numericului” vine cu tot felul de provocări, de mutații în câmpul creației. Nu e de mirare să vezi cum teoreticienii se adună astăzi, la Montpellier, de pildă, pentru a dezbate transpunerea lui Shakespeare pe ecran în epoca numericului, sau cum se modifică harta festivalurilor de film sub impulsul unor metamorfoze de ultimă oră. Cât de operabile mai sunt diferitele concepte ale analizei de film. Cum îi mai putem convoca în sprijinul interpretării filmelor pe Bazin, Metz, Deleuze, Aumont, Bordwell, Marie, Bergala, Vernet, Derrida, Foucault, Mulvey, Branigan etc.? Mai rezistă ideile lor în fața avalanșei industriilor culturale, în peisajul tai-funurilor globalizării? „Cannes Classics” a apărut ca un laborator de relansare a marilor creații cinematografice. Ne vom rezuma doar la ediția 2018. Sunt aici multe filme de înaltă valoare artistică, incontestabile capodopere, titluri emblematic pentru creația unor cineaști. Mă voi grăbi să semnalez un aspect de conclucrare benefică între tehnologiile de ultimă oră și vechiul cinema. Cele mai multe dintre copiile acestor filme au fost restaurate prin procedee cu rezultate certe. Sunt copii „trase” direct din negativ, prin recreare foto-chimică, menită să rămână fidelă originalului, fără a admite retușări numerice care să ducă la modificarea montajului. Altele au fost proiectate în condiția de copie restaurată. Operațiunea a avut în vedere atât lungmetrajele artistice cât și documentarele. Proiecțiile oferă imaginea unui alt Cannes, paralel, ca o oglindă. ■

Gala

Fundatiei Culturale Augustin Buzura

Text: Dana Gagniuc-Buzura
Foto: Mihai-Adrian Buzura

Fundația Culturală Augustin Buzura sau încrâncenarea de a merge mai departe

DANA G. BUZURA

M-am întrebat adesea, ce ar fi făcut Augustin Buzura dacă ar fi făcut parte din fundația care-i poartă azi numele, iar răspunsul ar fi unul singur: ar fi mers mai departe; ar fi mers până la capăt, negândindu-se la riscuri; ar fi spus, din nou și mereu, ceea ce mulți dintre noi simțim nevoia să spunem, dar prea puțini avem curajul de a spune. Și-ar fi luat alături câțiva tineri, o mână de oameni suficient de frumoși și de nebuni, pentru a repune în scenă, mereu și mereu, mitul Păsării Phoenix, cu ardeleneasca-i încrâncenare și cu convingerea că doar așa se pot urni munții din loc...

Fundația Culturală Augustin Buzura s-a înființat în 2017, la puțin timp după dispariția academicianului maramureșean Augustin Buzura de membrii familiei acestuia. Scopul acesteia este promovarea, prin toate mijloacele de care dispune, a operei literare și publicistice a scriitorului, dar și sprijinirea și promovarea artei, culturii și civilizației românești. Fundația Culturală Augustin Buzura își propune să fie un factor activ în societatea românească, prin încurajarea și stimularea creației originale, prin promovarea tinerelor talente și prin sprijinirea celor consacrate.

Gala FCAB – în preziua în care Augustin Buzura ar fi împlinit 80 de ani

Prima ediție a Galei Premiilor Fundației Culturale Augustin Buzura, eveniment derulat sub egida Academiei Române, a avut loc în 21 septembrie 2018, în Sala de Marmură a Cercului Militar București. Evenimentul de la Cercul Militar Național n-a fost o comemorare, ci mai degrabă o evocare. A fost o punte, un început marcat într-un moment cu multiple semnificații, în chiar preziua în care academicianul Augustin Buzura ar fi împlinit 80 de ani. A fost, parafrazând editorialului prin care Augustin Buzura semnala relansarea revistei *Cultura*, în 8 decembrie 2005, un... „Punct. Și de la capăt...” A fost un semnal că, dacă academicianul s-a retras discret dintre noi, familia sa nu renunță în a-i duce mai departe idealurile.

A fost un prilej ca Fundația Culturală Augustin Buzura să evoce personalitatea academicianului, dar și să se prezinte ca entitate care dorește să lupte, pentru cultura românească de calitate și pentru promovarea excelenței. Gala Fundației Culturale Augustin Buzura a constituit și momentul de lansare și anunțare a unei serii de concursuri și a fost, totodată, prilej de premieră a unei personalități care, prin întreaga activitate și atitudine civică, subscris principiilor pentru care Augustin Buzura a luptat o viață.

Jean-Jacques Askenasy, primul laureat al Premiului Augustin Buzura și Ion Aurel Pop, președintele Academiei Române

„Dorim să promovăm excelența și să ignorăm ostentativ non-valoarea!”

Personalități ale lumii culturale, prieteni și apropiați au fost alături de familia Buzura la lansarea proiectelor pe care fundația și le propune pentru viitor. Moderator al evenimentului a fost scriitoarea Daniela Zeca-Buzura, nora academicianului, iar cuvântul de deschidere i-a aparținut fiicei acestuia Anamaria Maior-Buzura, care a vorbit despre motivația care a stat la baza constituirii fundației precum și despre proiectele pe termen mediu și lung ale acesteia. „Am înființat Fundația Culturală Augustin Buzura, la puțin timp după ce tata ne-a părăsit, dintr-o datorie morală, umană, sufletească, iar azi marcăm kilometrul zero al unui demers de care tata cred că ar fi mândru, deși nu mi-ar spune-o. Dorim să continuăm un vis, un ideal, o luptă. Avem ca moștenire o operă masivă și valoroasă, precum Munții Maramureșului pe care tata-i iubea și-i cunoștea dinăuntru și dinafară. Avem un model de rezistență prin cultură și un set de valori și principii și, prin urmare, o datorie morală. Toate acestea reprezintă temelia pe care vom construi, alegându-ne alături oameni cu care să putem muta

munții, dacă va fi cazul. Dorim să promovăm excelența și să ignorăm ostentativ non-valoarea, conștienți că doar cultura ne poate salva ca oameni, ca națiune, ca istorie. S-au spus de-a lungul timpului despre Augustin Buzura, de către mulți dintre oamenii de aici din sală, lucruri atât de mari și de frumoase încât mi-e aproape teamă să le amintesc pentru a nu le știrbi din profunzime: că s-a jertfit pentru cultura română, că este tămăduitorul acestei nații, scriitorul-conștiință al epocii, scriitorul care a completat definiția poporului român. Pentru ceea ce a fost omul Augustin Buzura, și pentru ceea ce este scriitorul Augustin Buzura, și pentru ideile în care a crezut, precum și pentru gura de oxigen pe care o reprezentau cărțile sale într-un regim în care un cuvânt nepotrivit te putea costa libertatea, avem datoria să nu tăcem și să nu uităm. Iar noi, familia, noi cei din Fundația Culturală Augustin Buzura promitem acest lucru!” – a afirmat Anamaria Maior-Buzura.

„Aveam senzația că se pogoară un porumbel alb”

Prezent la eveniment, președintele Academiei Române, Ioan Aurel Pop, a evocat personalitatea

lui Augustin Buzura, cu care a avut o relație specială încă din perioada studenției clujene. A evocat amintirea anilor '70-'80, într-un Cluj cultural și boem, a unei generații de studenți cu un sistem de valori bine structurat, cu remarcabile modele umane. „Când eram studenți, îl vedeam adesea, în jurul prânzului, venind pe stradă, trecând prin fața facultății noastre spre redacția Tribuna, îngândurat, ușor apăsător, și ne gândeam că poate e după o noapte de scris... Îl priveam și ne spuneam: «Vine Buzura!»” A vorbit apoi despre romanul „Orgolii” ca frescă a intelectualității clujene din anii '70, despre similitudinea pe care cititorii avizați o căutau și o intuiau atunci între personajele cărții și lumea medicală clujeană, dar și despre încrederea pe care Augustin Buzura i-a acordat-o numindu-l director al Centrului de Studii Transilvane. „De câte ori mă întâlneam cu el, avem senzația că se pogoară un porumbel alb.” – și-a încheiat discursul președintele Academiei Române.

Concursuri, proiecte, scenarii

Cu bine-cunoscuta sa delicatețe, Daniela Zeca-Buzura i-a prezentat pe cei foarte apropiați, familie, prieteni, colegi și colaboratori, iar mulți dintre ei au evocat amintiri și momente nespuse până acum despre Augustin Buzura.

Au fost prezentate proiectele Fundației Culturale Augustin Buzura: concurs de scenarii după romanul *Vocile nopții*, concurs de adaptare scenică a unui monolog realizat pe baza unui decupaj – la alegere – din opera sa, concurs de editoriale pentru tinerii jurnaliști cu o tematică dedicată Centenarului, precum și redeschiderea revistei *Cultura*. S-a vorbit

Profesorul Jean Askenasy – scurt cuvânt de prețuire

Profesorul Jean-Jacques Askenasy este un continuator al Școlii de Neurologie Gheorghe Marinescu, deopotrivă în România, Israel și în alte părți ale lumii. L-am cunoscut cu ani în urmă, la colocviul „Penser l'Europe”, și am rămas de la început impresionat de erudiția sa, de modul de exprimare și de explicare a proceselor neurologice. Când vorbește despre creier, te convinge de adevărul său, parcă l-ai vedea pe acest adevăr vedea sub forma unui porumbel alb, aducător de certitudine. Am vorbit despre multe, de la Locurile Sfinte și siguranța vieții în lume până la regimul sănătos de viață și la secretul tinereții fără bătrânețe ori al bătrâneții fără mari cazne ...

Are un fel de percepere lumea care nu se poate chema optimist incurabil, dar care poartă pecetea rară a realismului. Profesorul Askenasy îți dă un sentiment tonic, de încredere în cunoaștere, în știință, în cultură, în umanitate, dar mai ales în omenie.

A rămas legat veșnic de România. De aceea, poți vorbi cu Domnia Sa de toate, de la „gura de rai” și „piciorul de plai” până la poezia lui Minulescu sau proza lui Sebastian, de la curgerea duioasă a doinei până la agresiunile pe care le facem supra mediului, asupra pădurilor și apelor. Câteodată ne supără pe noi, românii, criticile venite din partea unor străini care taie parcă în carne vie. Nu e neapărat vorba că nu au dreptate aceia care ne critică, dar simți după acuzele lor un fel de umilință neputincioasă. Cu Profesorul Jean Askenasy poți vorbi despre toate – bune și rele – ca și cum ai sta de vorbă cu un frate despre starea casei comune. Nu judecă și nu acuză și, mai ales, nu dă sfaturi dacă nu le ceri.

Faptul că Fundația închinată memoriei lui Augustin Buzura îi acordă acest premiu și îi face această recunoaștere a valorii Profesorului Jean Askenasy – membru de onoare al Academiei Române – nu este deloc întâmplător. Cei doi nu s-au întâlnit numai ca prieteni pe tărâmul dialogului și al omeniei, ci și drept confrăți în studiul fenomenelor psihice. Se știe că Augustin Buzura, absolvent al Universității de Medicină din Cluj-Napoca, se specializase în psihiatrie. Iată că amintirea dialogului dintre Augustin Buzura și Profesorul Jean Askenasy este astăzi așezată pe coordonatele perenității.

Când stai la povești cu Profesorul Jean Askenasy ai impresia că duci mai departe un dialog demult început și că dialogul va putea continua la infinit. Are în sine o discreție a vieții acesteia care-l plasează printre înțelepți. Cinstim astăzi un înțelept româno-israelian și nu știu dacă facem asta cu destulă cuviință și cumpătate. O facem însă cu inima deschisă și faptul acesta nu este puțin lucru ...

Vivat, crescat, floreat!

IOAN-AUREL POP

despre promovarea excelenței în cultură, dar și despre intenția de a sprijini tinerii talentați și valoroși. De asemenea, în chiar ziua galei, s-a lansat și site-ul fundației: www.augustinbuzura.org. Aici vor fi anunțate, pe lângă informațiile legate de activitatea fundației, de proiectele prezente și viitoare, și regulamentele și termenele concursurilor lansate.

Un trofeu de argint pentru o prietenie de aur

De asemenea, a fost acordat Premiul de Excelență „Augustin Buzura” prof. univ. dr. Jean-Jacques Askenasy, cu un laudatio rostit de președintele Academiei Române. În alegerea personalității câștigătoare din acest an, rolul decisiv l-a avut familia, cunoscută fiind prietenia prof. Jean-Jacques Askenasy cu Augustin Buzura. Premiul se va acorda în fiecare an unei personalități care prin activitate, operă și implicare civică, subscrie principiilor și valorilor pentru care Augustin Buzura a luptat o viață. Prof. univ. dr. Jean-Jacques Askenasy este un eminent om de știință și unul din prietenii statornici ai lui Augustin Buzura. Profund impresionat de primirea acestei distincții, Jean-Jacques Askenasy a declarat că, atâta vreme cât va trăi, trofeul se va afla pe biroul său. Trofeul este din argint pur, are o simbolică specială și este realizat de artistul bijutier Masoud Galandari. Oaspeții au avut, de asemenea, privilegiul de a-l avea în mijlocul lor pe violonistul Sherban Lupu, care a susținut un recital, acompaniat la pian de Teodora Țepeș.

În mapele dedicate evenimentului, s-au regăsit și două reproduceri după desenele realizate de Augustin Buzura, precum și Caietul „Augustin Buzura – 80 de ani de la naștere”. Tot cu acest prilej, tânărul scriitor Cristian Alexandru a vorbit despre cartea sa lansată de curând și dedicată lui Augustin Buzura: „Drumul tăcerii. Incursiune în opera lui Augustin Buzura”. ■

„De fapt, întotdeauna m-am socotit liber să scriu ceea ce văd și ceea ce simt. Oriunde aș fi fost pe glob, cred că tot la fel aș fi scris.”

Augustin Buzura

Fundația Culturală Augustin Buzura

lansează

CONCURS DE EDITORIALE

Concursul se adresează jurnaliștilor, elevilor, studenților și oricăror tineri talentați, interesați să scrie editoriale pe diferite teme lansate trimestrial și promovate de **Fundația Culturală Augustin Buzura.**

Vârsta candidaților nu trebuie să depășească 35 de ani.

Materialul câștigător va fi publicat în revista **Cultura** precum și pe site-ul **Fundației Culturale Augustin Buzura.**

Primul concurs are ca subiect **Centenarul Marii Uniri**, textele urmând să fie trimise pe adresa **fundatia@augustinbuzura.org,**

până la data de **15 noiembrie 2018,** în vederea jurizării.

Textul nu trebuie să depășească **5000 de semne.**

**Președinte FCAB,
Anamaria Maior-Buzura**